

Lokaal

nr. 9 – SEPTEMBER 2019

VVSG-maandblad voor
de lokale bestuurder

Verschijnt 11x per jaar / P2A9746

**Midwest,
samenwerken
met ambitie**

NUDGING
dat extra duwtje in de rug

OPEN OPROEP
twintig jaar betere architectuur

WOONZORG
Nieuwe regels vanaf 2020

Wat heeft een **smart building** u te bieden?

Een smart building is meer dan bricks en bytes. Het gaat over gebruikerservaring, behaviour en business: een verandering in het gedrag van wie er woont en werkt. IoT vormt de basis voor welzijn en comfort op kantoor en geeft inzicht in de manier waarop medewerkers de infrastructuur gebruiken. En toch staat bij de ontwikkeling van bouwprojecten de gebruikerservaring vandaag heel vaak niet formeel op de agenda. Hoe pakt u dat aan?

Lees de interviews met **Siemens, BESIX, Proximus, Deloitte Belgium** en **AXA Belgium** in **One** magazine over het hoe en waarom van hun smart buildings.

Download de gratis app
VEEEW in de App Store
of Google Play. Scan
deze pagina en beleef het
dossier smart buildings
in One magazine.

STEFANIE DEVICQERE

Deze grondige hervorming toont aan dat we de krachten van alle Vlaamse lokale besturen willen bundelen, omdat we nog meer willen wegen op het debat.

Reageren?
Twitter met ons mee op **@vvsG** en **@mieckvos**

Welkom in de arena

Zoals in de meeste steden en gemeenten zit jouw bestuur helemaal op schema, als op dit moment het nieuwe beleidsakkoord met de bijhorende meerjarenplanning bijna is afgewerkt. Ben je er in je stad of gemeente in geslaagd een grootschalige participatieoefening te realiseren om dit beleidsakkoord grondig uit te diepen en te verfijnen? Proficiat, want daardoor win je de betrokkenheid of op zijn minst de nieuwsgierigheid van je inwoners. Met een gelijkaardig proces zijn we bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten bezig. Op participatieve wijze hebben we een memorandum geschreven, gericht aan de Vlaamse, federale en Europese overheid. Het pensioendossier en het Gemeentefonds hebben er een belangrijke plaats in, maar er staat ook een pleidooi in om op een nieuwe manier regionaal samen te werken. We staan met z'n allen de volgende zes jaar voor grote financiële uitdagingen. Ook onze verwachtingen tegenover de nieuwe Vlaamse en federale regering zijn hooggespannen.

Weet je nog hoe we eind januari in de mooie Koningin Elisabethzaal in Antwerpen met meer dan achthonderd lokale bestuurders op het podium stonden om te pleiten voor meer respect? Met dat mooie moment zijn we samen feestelijk aan deze nieuwe bestuursperiode begonnen. Zo willen we verder gaan.

Daarom hebben we in juni het bestuursmodel van de algemene vergadering vernieuwd. Met voorzitter Wim Dries en vicevoorzitter Fons Duchateau werken we aan een ambitieuze VVSG. In het nieuwe model zullen het dagelijks bestuur en de raad van bestuur vanaf nu geflankeerd worden door zes inhoudelijke bestuurlijke commissies met 120 lokale bestuurders. Hierbij betrekken we ook meer dan twintig experts, plus de vertegenwoordigers van onze partnerorganisaties zoals excello.net, Vlofin, het netwerk brandweer en de zorgverenigingen.

Deze grondige hervorming toont aan dat we de krachten van alle Vlaamse lokale besturen willen bundelen, omdat we nog meer willen wegen op het debat. Als jullie ledenorganisatie kunnen we het verschil maken. Daarom willen we dit najaar nog een stap verder zetten. Tegen het einde van dit jaar willen we voor de 25ste verjaardag van de VVSG met een strategische visie voor de volgende zes jaar een versnelling hoger schakelen, zodat we onze belangenbehartiging en dienstverlening aanpassen aan wat jij nodig hebt en verwacht. Om de VVSG te vernieuwen en te versterken, hebben we je nodig. We zoeken frisdenkende mensen met een ongedwongen blik die de voorgestelde strategie verbeteren door ze kritisch te bekijken en te verrijken met hun persoonlijke visie. Tijdens de algemene vergadering van juni hebben we de contouren van deze strategie getoetst bij de aanwezigen. Ondertussen hebben we ze uitgewerkt en verfijnd. Nu willen we al onze leden vragen om deel te nemen aan een oefening om het eindresultaat nog verder te verbeteren. Daarom organiseren we in september en oktober zes confrontatie-arena's. De slotsom daarvan kondigen we af op 5 december 2019, op ons verjaardagsfeest, waar we vooruit zullen kijken op de volgende zes jaar.

We hopen dat je even nieuwsgierig uitkijkt naar het resultaat en het vervolg als wij. Wij zitten alvast te popelen om beter te worden en ik sta klaar met een team van toppers om al jouw ambitieuze doelstellingen te realiseren.

Mieck Vos, algemeen directeur Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten

interview

'Wij geloven in samenwerking.'

De burgemeesters Kris Declercq van Roeselare en Ria Beeusaert-Pattyn van Lichtervelde zijn twee van de zestien burgemeesters uit het midden van West-Vlaanderen die intens samenwerken op acht domeinen. Ze doen dit om elkaar te versterken.

STEFAN DEWICKERE

organisatie

Nudging, dat extra duwtje in de rug

Al kan nudging geen beleid vervangen, toch kan volgens professor Pieter Raymaekers een overheid met de technieken van nudging inwoners wel aanzetten tot een bepaald gedrag.

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

werkveld

Nieuwe regels voor de woonzorg

Vanaf 1 januari 2020 verandert er vooral veel aan de structuur van de woonzorg. Zo staan vanaf dan de lokale dienstencentra vóór de thuiszorg.

Praat mee over Lokaal
met **#VVGlokaal**
Deel al waarop u fier bent
op **#lokaalDNA**
Volg ons op

Estafette

Burgemeester Kurt Windels

De burgemeester van Ingelmunster voelt zich comfortabel bij zijn burgemeesterschap van maandagmorgen tot zondagavond.

BWMSTR 1999/2019

Vrije tijd in schoonheid

Al twintig jaar maken gemeenten als bouwheer graag gebruik van de open oproep van het Team Vlaams Bouwmeester. *Lokaal* toont dit najaar de mooiste realisaties.

Onderwijs

Schepen van alle scholen

Zowel in Dilsen-Stokkem als in Nijlen willen de schepenen van Onderwijs er zijn voor alle leerlingen en alle scholen in de gemeente.

#lokaalDNA Mechelen

Aandacht voor levensbeschouwing en diversiteit op school

In Mechelen praten de scholen, de stad en de diverse geloofsgemeenschappen samen opdat elk kind zich thuis zou kunnen voelen op school.

vooraan

- 3 Opinie
- 6 Kort

politiek

- 14 'Wij geloven in intergemeentelijke samenwerking.'
- 22 Estafette van Kurt Windels

organisatie

- 24 Nudging, dat extra duwtje in de rug
- 28 SDG's in praktijk: naar duurzaam personeelsbeleid
- 31 #lokaalDNA Halle: participatie op alle vlak
- 36 De toekomst van Filip Canfyn
- 40 BWMSTR 1999/2019 vrije tijd in schoonheid

werkveld

- 42 Schepen voor alle scholen
- 46 #lokaalDNA Mechelen: aandacht voor levensbeschouwing en diversiteit op school
- 49 Verspreid wonen zeer duur
- 52 Grotere schaal niet noodzakelijk efficiënter in sociale huisvesting
- 56 Nieuwe regels in de woonzorg vanaf 1 januari 2020
- 60 #lokaalDNA Heusden-Zolder: Rookvrije werkplek, ook bij cliënten: een kwestie van respect
- 63 #lokaalDNA Turnhout: een nieuwe benadering voor de opvang van kinderen
- 66 In contact met Ruth Piñanez Duarte
- 68 Agenda
- 69 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 70 Burgemeester Triljoen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Schaubroeck **MET DE STEUN VAN** Belfius en Ethias, partners van de VVSG **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** abonementen@vvsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT** VVSG-leden: 75 euro (vanaf 10 ex. 65 euro), Niet-leden: 150 euro. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Mieck Vos, algemeen directeur VVSG **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffshoeflaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** lokaal@vvsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

kort

Het nieuwe VVSG-bestuursorgaan

Naar de VVSG van de toekomst

De VVSG heeft voor de zomer haar bestuursmodel vernieuwd. Naast de nieuwe algemene vergadering heeft de VVSG nu ook een bestuursorgaan (25 leden) en een dagelijks bestuur dat bestaat uit Wim Dries (burgemeester Genk), Fons Duchateau (schepen Antwerpen), Raf Drieskens (schepen Pelt), Bart Tommelein (burgemeester Oostende), Elke Decruyenaere (schepen Gent) en Philippe De Coene (schepen Kortrijk). Nu kunnen ook de nieuwe bestuurlijke commissies van start gaan. Elk van de zes commissies telt vijftien leden. De bestuurlijke commissie krachtige besturen krijgt als voorzitter Raf Drieskens (schepen Pelt) en als programmaregisseur Jan Leroy, die van veiligheid respectievelijk Joris Nachtergaele (burgemeester Maarkedal) en Koen Van Heddeghem met Maarten Vanseveren. De bestuurlijke commissie samenleven en zorg voor elkaar wordt voorgezeten door Bieke Verlinden (schepen Leuven) en programmaregisseur is Piet Van Schuylenbergh, die van kwaliteitsvolle omgeving door Dieter Wouters (burgemeester Wuustwezel) met programmaregisseur Alex Verhoeven. De voorzitter van de bestuurlijke commissie innovatief en vernieuwend besturen is Simon Lagrange (burgemeester Zulte) programmaregisseurs worden Natha-

lie Dumarey en Stefan Thomas. De bestuurlijke commissie gemeente in de wereld en in Europa krijgt als voorzitter Bart Tommelein (burgemeester Oostende) hij wordt bijgestaan door programmaregisseur Bert Janssens.

Zes confrontatie-arena's

Met deze grondige hervorming willen we als VVSG onze leden nog meer verbinden en beter steunen, want de Vlaamse lokale besturen staan voor grote uitdagingen. Daarnaast schrijft de VVSG aan een nieuwe strategie waar de leden zich de volgende zes jaar volledig achter kunnen scharen. Hiervoor willen we input van zoveel mogelijk leden.

Daarom richten we tussen half september en half oktober in Mechelen, Oostkamp, Hasselt en Brussel minstens zes keer een confrontatie-arena in waar de bestuurders meegenomen worden op het VVSG-traject. Na een toelichting van de tussentijdse resultaten verzamelen we op diverse manieren alle vragen, bedenkingen, verfijningen en voorbeelden over verschillende cruciale thema's die de richting van de VVSG verder zullen bepalen. (zie opinie pagina 3)

.....
Mieck Vos

Tot 30 september #zorgvinding

In4care zoekt vernieuwende ideeën in zorg en welzijn, niet alleen in de technologie maar ook in hulpmiddelen en processen. Er is 50.000 euro ter beschikking, een project kan tot 10.000 euro ondersteuning krijgen.

www.in4care.be/zorgvinding

Naar school via de schoolstraat

Een schoolstraat is een straat bij een onderwijsinstelling waar gemotoriseerd verkeer tijdens bepaalde uren niet toegelaten is. Meestal is dat aan het begin en einde van de schooldag, gedurende een half uur.

De situatie wordt geregeld met een verkeersbord C3 – een verbodsbord voor alle verkeer – voorzien van een onderbord met daarop de vermelding 'schoolstraat', of van een onderbord dat in een uitzondering voorziet voor bepaalde motorvoertuigen. De straat is toegankelijk voor voetgangers en rijwielen, ook speed pedelecs. Ze blijft uiteraard ook toegankelijk voor hulpdiensten. Wie toch met de auto komt, kan iets verder parkeren en te voet tot aan de schoolpoort gaan. Bewoners mogen de schoolstraat uitrijden, tenzij anders bepaald is door de wegbeheerder.

Het principe van een schoolstraat werd voor het eerst toegepast in 1989, in de Italiaanse stad Bolzano. In België testte Gent als eerste stad in 2012 of ze van twee doodlopende straten een schoolstraat kon maken.

Het concept 'schoolstraat' staat sinds 20 oktober 2018 in de wegcode. Op 1 juli 2019 werd de wet aangepast. Straten met veel doorgaand verkeer komen soms niet in aanmerking, doordat er

geen goede omleidingsroute beschikbaar is. In dat geval kan gewerkt worden met stapspots. Dat zijn plaatsen op loopafstand van de school waar ouders kunnen parkeren. Vanaf daar kunnen kinderen zelfstandig of onder begeleiding naar school lopen.

Bij het inrichten van een schoolstraat hebben dergelijke stapspots hun nut. Zo worden ouders geholpen bij het vinden van een alternatieve parkeerplaats en verplaatst de parkeerdruk zich niet naar omliggende straten. Het is belangrijk om de stapspots goed uit te kiezen (op loopafstand) en er duidelijk over te communiceren.

Ook zonder schoolstraat kunnen stapspots een oplossing bieden. Door gaand verkeer blijft dan toegelaten in de straat, maar manoeuvreren en (fout)parkeren voor de ingang van de school wordt vermeden.

Voor leerlingen van het basisonderwijs kan vanaf de stapspots een begeleidende rij vertrekken. Ouders die 's ochtends weinig tijd hebben, kunnen op die manier hun kroost vlot en veilig afzetten. De kinderen verzamelen aan de stapspot en stappen onder begeleiding van een ouder of leerkracht verder naar school.

.....
paraatvoordeschoolstraat.be

Tot 1 oktober City of Things

De Vlaamse overheid zet 4 miljoen euro opzij voor datageoriënteerde projecten waardoor steden en gemeenten, groot en klein, slim aan de slag kunnen gaan met smartcitytoepassingen.

www.vlaio.be, zoek op andere doelgroepen, lokale besturen, city of things

Wat er vorig weekend gebeurd is, beroert heel Heusden-Zolder en eigenlijk gans het land. We krijgen van overal reacties. Ons brandweerkorps in Heusden is dan ook erg zwaar getroffen.

Burgemeester Mario Borremans van Heusden-Zolder na de dood van brandweermannen Chris Medo en Benni Smeulders tijdens een blusopdracht in Berlingen – Het Belang van Limburg 16/8.

Digitaliseren van overheid biedt krachtige hefboomen: betere service en gebruiksgemak voor burger, meer creatieve en verrijkende job voor personeel, vereenvoudiging van historisch gegroeide processen. Goede visie van @debackerphil #smartgov

Lie Lauwers, webmaster bij de gemeente Houthalen-Helchteren – Twitter 7/8

Op het einde van de meeting gaf ik Secretaris-Generaal António Guterres namens @vvsng ons relatiegeschenk. SDG- pralines (fair trade en ingepakt in een sociale werkplaats) - kwestie dat hij ons niet snel zou vergeten. #lokaalDNA #trotsevoorzitter #vvsng #Agenda2030

Wim Dries, voorzitter VVSG – Twitter 17/7

Bewoners van de andere eilanden van de archipel klagen al jaren dat met hen veel te weinig rekening wordt gehouden. De nieuwe hoofdstad moet de dominantie van de Javaanse moslimmeerderheid helpen te doorbreken, en de etnische, culturele en religieuze mix herstellen die de uitzonderlijke 'Indonesische smaak' typeert.

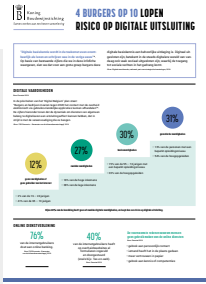

De Indonesische minister van Planning Bambang Brodjonegoro – De Standaard 19/8

Een politicus heeft, ongeacht de partij die hij vertegenwoordigt, de plicht te verheffen, op te voeden, mensen beter te maken. Hij moet niet profiteren van de onwetendheid.

Sandro Veronesi, Italiaans auteur – De Tijd 6/7

Infofiche: digitale inclusie

In België lopen vier op de tien burgers risico op digitale uitsluiting. Bijna tien procent van de mensen tussen 16 en 74 jaar heeft nog nooit gebruik gemaakt van het internet. Bij 39% van de bevolking zijn digitale basiscompetenties niet of zwak aanwezig – een fenomeen dat vooral mensen met een laag opleidingsniveau en een bescheiden inkomen treft, en ook oudere mensen. Digitale of e-inclusie is nochtans een motor voor maatschappelijke integratie. Deze infofiche van de Koning Boudewijnstichting verzamelt bestaande cijfers over digitale vaardigheden, online dienstverlening, toegang tot het internet in België en welbevinden in het digitale.

www.kbs-frb.be, rubriek Publicaties

Tweede verblijven: handleiding voor gemeenten

Gemeenten zijn vrij om een beleid voor tweede verblijven te voeren. Zij kunnen dit op grond van de gemeentelijke autonomie, die verankerd is in de Grondwet en die in België ruim geïnterpreteerd wordt. Zij kunnen dus zelf beslissen om tweede verblijven al dan niet op te sporen en te registreren. Ook als ze een register van tweede verblijven hebben, zijn gemeenten niet verplicht om een belasting op tweede verblijven te heffen. Het Agentschap Wonen-Vlaanderen publiceerde deze handleiding die het regelgevend kader schetst en gemeenten wegwijs maakt in hun beleidsopties omtrent tweede verblijven.

www.vlaanderen.be/publicaties

HLPF

VVSG maakt internationaal kabaal

VN-secretaris-generaal António Guterres ontving graag de duurzame pralines van Wim Dries.

In juli vond in New York het belangrijkste internationale congres over duurzaamheid plaats: het High-Level Political Forum van de Verenigde Naties (VN). Dit forum buigt zich over Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, in september 2015 ondertekend door alle 193 lidstaten van de VN. Deze agenda omvat 17 doelstellingen (sustainable development goals of SDG's) die van onze wereld tegen 2030 een betere plek moeten maken via onder meer armoedebestrijding, klimaatmaatregelen en inclusieve en veilige steden en gemeenten.

Lokale besturen zijn essentieel om Agenda 2030 uit te voeren. Zo is aangetoond dat 65% van de doelstellingen niet gerealiseerd kan worden zonder de actieve betrokkenheid van lokale overheden. Daarom trok de VVSG, samen met steden en gemeenten wereldwijd, naar New York. Wim Dries, voorzitter van de VVSG en burgemeester van Genk, en Hanne Albers, stafmedewerker VVSG-Internationaal, deden er Vlaamse lokale besturen opmerken. ‘We spraken over de inspanningen van Vlaamse gemeenten om de SDG’s te integreren in hun meerjarenplanning. We vertelden over het lokaal inzetten van fietskoeriers en over de kringwinkels, twee bijdrages aan duurzame economische groei en ondernemerschap. Onze voorbeelden wekten duidelijk de interesse van de toehoorders. Dat was erg bemoedigend en zet ons alleen maar aan om nog een tandje bij te steken,’ zegt Hanne Albers.

Dit ‘internationaal kabaal’ is zeker niet in dovemansoren gevallen. ‘Lokale besturen zijn voortrekkers als het aankomt op het realiseren van de doelstellingen. We krijgen dan ook steeds meer weerklank binnen de VN. Ik had de eer om met een selecte groep van lokale politici op de koffie te gaan bij VN-secretaris-generaal António Guterres,’ zegt Wim Dries. Hij ging ook in gesprek met de secretarissen-generaal van DG-DEVCO, het Europees orgaan voor internationale samenwerking, en van UN-Habitat. Daarenboven zijn de banden versterkt met politieke leiders uit onze Europese en internationale netwerken.

De VVSG blijft ook in de toekomst aanwezig op deze belangrijke internationale fora. Want de SDG’s zullen lokaal zijn, of ze zullen niet zijn!

.....
Hanne Albers

Nieuw UBO-register ook voor vzw's

Tegen 30 september 2019 moeten vennootschappen, trusts, vzw's, stichtingen en juridische entiteiten informatie over hun Ultimate Beneficial Owner, de uiteindelijke begunstigten inwinnen, bijhouden en elektronisch bezorgen aan het UBO-register, en dit volgens welbepaalde spelregels.

Al kun je in een vzw geen winst uitkeren, toch legt het nieuwe wetboek op vennootschappen en verenigingen de vzw's dezelfde verplichting op. Voor vzw's gaat het om de personen die zeggenschap of beslissingsrecht hebben over de vzw. Dit zijn dus onder meer de leden van de raad van bestuur, de mensen die de vzw besturen of de stichters van een stichting. Je moet hen

informerend over je verplichting een UBO-register aan te leggen, en op basis van de GDPR-regeling ook melden dat je deze gegevens zult opslaan, dat bepaalde entiteiten toegang zullen hebben tot dit register maar dat ook zij zelf het recht hebben te weten wat over hen geregistreerd wordt en deze gegevens te controleren of aan te vullen. Bij niet-naleving kunnen de leden persoonlijk een administratieve geldboete krijgen tussen vijftig en vijfduizend euro.

.....

Kris Croonen
vvsq.be voor een modelbrief voor je begunstigten en
financien.belgium.be (zoek wettelijke vertegenwoordiger vzw) voor de handleiding om het UBO-register in te vullen.

Dag van de Trage Weg 2019

Het campagneweekend *Dag van de Trage Weg* is hét uithangbord voor veilige, gezonde en aangename wandelwegen en fietspadjes in ons land. Op zaterdag 19 en zondag 20 oktober zetten burgers, gemeenten en verenigingen hun trage wegen in de kijker. Er zijn activiteiten van de kust tot de Kempen; in het bos, op authentieke veldwegen of langs doorsteekjes in de wijk. Het programma is zeer gevarieerd en geschikt voor jong en oud: ontdek mooie herfstlandschappen, ga op avontuur, verken steegjes in de stad, klink op nieuw opengestelde paadjes of steek zelf de handen uit de mouwen.

Is er nog geen activiteit georganiseerd in je gemeente? Geef dan zelf nog een activiteit vorm op, langs of over trage wegen.

.....
www.dagvandetrageweg.be of vincent.vanheghe@tragewegen.be

Tot 7 oktober #Slimindestad

Centrumsteden maken kans op een subsidie van minstens 145.000 euro voor hun innovatieve #smartcity-project dat ze zelf voor dertig procent financieren.

www.stedenbeleid.vlaanderen.be

Het opwaarderen van de gemeenteraad blijft een noodzaak. De lokale macht mag niet nog meer verschuiven van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en schepenen. Op termijn dreigt immers de zoektocht naar valabele kandidaten om een lokaal mandaat uit te oefenen nog problematischer te worden.

Professor Herwig Reynaert van UGent in Krant van West-Vlaanderen – 16/8

We merken in de voorbije beleidsperiode dat de federale en Vlaamse regeringen facturen doorschuiven naar de lokale besturen, waardoor de kleinere gemeenten het steeds moeilijker krijgen. Als nu blijkt dat de nieuwe Vlaamse regering deze oneerlijke verdeling nog verder gaat uitbreiden, is dit enkel om binnenkort te kunnen argumenteren dat deze gemeenten financieel niet meer leefbaar zijn.

Tom Seurs, burgemeester van As – De Redactie 9/8

Vanaf dat de betonstop enkele jaren geleden werd aangekondigd, zagen we een groeiend aanbod van bouwgronden in gebieden waar die zou kunnen gelden. Door de politieke onduidelijkheid is er nu eerder een afwachtende houding. Maar de tendensen zijn duidelijk.

Bart Van Opstal, woordvoerder bij notarisfederatie Notaris.be – Knack 9/8

Het is een bekende kritiek dat de aandacht in Brussel vaak beperkt blijft tot de Vlaamse Ruit. Maar sinds de samenwerking tussen dertien Zuid-West-Vlaamse gemeenten moeten de gemeenten niet langer afzonderlijk met een project naar Brussel stappen. Vlaanderen komt straks zelf naar de regio om onze projecten te bespreken. We krijgen nu de kans om meer van onderuit te wegen.

Filip Vanhaverbeke, directeur van Leiedal – De Standaard 24/7

IVM heeft een grote impact op de afvalstromen, en heeft alle kennis in huis. Ook voor de planning van het personeel zal het gemakkelijker worden. Wanneer ons personeel van de recyclageparken nu afwezig is door vakantie of ziekte, dan is het altijd een zoektocht naar vervanging. Binnen IVM is dat geen probleem.

Burgemeester Tony Vermeire van fusiegemeente Lievegem – Het Laatste Nieuws 8/8

Ambulante activiteiten: leidraad voor lokale besturen

Gemeenten en ambulante handelaars hebben baat bij een draaiende markt, bij goed georganiseerde en uitgeoefende ambulante activiteiten. Tegelijk staat de ambulante handel voor enorme uitdagingen. De recent gewijzigde regelgeving geeft de gemeenten de ruimte om beter en sneller in te spelen op de specifieke en wijzigende context op hun grondgebied. Ze kunnen hun visie op de ambulante activiteiten via een passende regeling uitwerken. Handelaars krijgen dan weer de nodige garanties voor rechtszekerheid en een modern beheer van hun onderneming. Ambulante activiteiten zullen immers enkel uitgeoefend worden als ze voldoende aantrekkelijk zijn en een rendabel perspectief bieden. Deze brochure helpt gemeenten op weg en maakt hen wegwijs in de wetgeving.

www.vlaio.be/nl/publicaties

Een nieuw stedenbeleid

Vijftien jaar na het Witboek De Eeuw van de Stad – zowat het startschot van een Vlaams stedenbeleid – is de tijd rijp voor een nieuwe, frisse kijk. In samenwerking met experts, steden, overheden en organisaties en in opdracht van het Agentschap Binnenlands Bestuur stelt Idea Consult samen met Filip De Rynck in dit eindrapport een nieuwe visie voor. Het eindrapport wijst erop dat een aantal stedelijke problematieken nog altijd bestaan, terwijl nieuwe uitdagingen en kansen op ons afkomen, denk aan circulaire stromen, duurzame energie of de nieuwe economie.

stedenbeleid.vlaanderen.be/visietraject-stedenbeleid

Elke gemeentelijke weg vanaf nu gemeenteweg

Het nieuwe gemeentewegendecreet dat op 1 september in werking treedt, geldt voor alle gemeentewegen, ongeacht of het gaat om buurtwegen, trage wegen of gewone wegen. De eerbiedwaardige buurtwegenwet van 1841 behoort vanaf nu tot de geschiedenis.

Het gemeentewegendecreet maakt van een beslissing over een gemeenteweg een volledig gemeentelijke aangelegenheid. Het subsidiariteitsprincipe speelt veel sterker dan vroeger, omdat gemeenten voortaan zelf over alle eigen wegen beslissen. Voor het verleggen van wat vroeger een buurtweg werd genoemd, geldt dus dezelfde procedure als voor een gewone gemeenteweg. Wel is er een beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse overheid die de beslissing van de gemeente in welbepaalde gevallen kan vernietigen. De beroepsgronden zijn beperkt en het is na een vernietiging aan de gemeente om opnieuw te beslissen. Het algemeen toezicht bij de gouverneur had volgens de VVSG kunnen volstaan.

Gemeenten kunnen hun visie op het gemeentelijk wegennet verwoorden in een beleidskader. Een langetermijnvisie op het gemeentelijk wegennet is essentieel, maar de VVSG is tevreden dat dit aspect in het decreet beknopt is uitgewerkt.

Nieuw is dat wegen niet langer kunnen ontstaan of verdwijnen door verjaring. Een verbinding die jarenlang wordt gebruikt, wordt pas een weg als de gemeente er de rooilijnen voor vastlegt. Omgekeerd geldt hetzelfde: een weg waar al jaren niemand meer passeert, geraakt niet meer automatisch afgeschaft, de gemeente moet er expliciet over beslissen.

De opening, wijziging of sluiting van een gemeenteweg is vaak nauw verbonden met andere processen. Van-

daar dat de regelgever, op vraag van de VVSG, heeft gezocht naar maximale afstemming met procedures in aanpalende regelgeving. Zo kunnen beslissingen over gemeentewegen (en rooilijnen) geïntegreerd worden in een ruimtelijk uitvoeringsplan of in een omgevingsvergunning.

Bij die integratie in een omgevingsvergunning is het vreemd dat alle vergunningsaanvragen waarin een wijziging aan een gemeenteweg wordt gevraagd, automatisch op de gemeenteraad zullen komen. Volgens de VVSG is agendering op de gemeenteraad alleen nodig als het schepencollege oordeelt dat het de vergunning daarna zou kunnen afleveren. Nu zal de gemeenteraad zich ook moeten buigen over zuiver hypothetische wegendossiers omdat daarna het schepencollege de vergunning niet zal verlenen om ruimtelijke redenen. Blijkbaar bestaat er ook een wantrouwen tegenover de gemeenteraad, als hij niet tijdig beslist, moet de gemeente automatisch een forfaitaire boete van 5000 euro betalen.

Nieuw is dat de gemeente bezwaardieners moet laten weten dat de beslissing is gevallen, dat is niet zo bij vergunningen.

De gemeente en de grondeigenaar kunnen een gemeenteweg doen ontstaan door een contractuele erfdiensbaarheid van openbaar nut. De gemeente en de eigenaar kunnen een strook grond ook contractueel bestemmen als gemeenteweg voor maximaal 29 jaar. Nieuw is ook het gemeentewegenregis-

DANIEL GEERAERTS

ter: een verzameling beslissingen over gemeentewegen.
De gemeenten verwachten nu wel dat dit zo snel mogelijk geïntegreerd wordt in het Vlaams middenschalig referentiebestand wegenregister en het plannenregister (waar rooilijnen nu al in zitten).

Handhaving van de gemeentewegen

Interessant is het handhavingsluik. Zo is het decretaal verboden om delen van een gemeenteweg in te nemen of eraan te werken zonder toestemming van de gemeente. Daarnaast kunnen gemeenten een reglement opmaken over de toegang, het gebruik en het beheer van de gemeentewegen. De bestraffing gebeurt via de GAS-wet. Naast deze bestraffing kan de gemeente de overtreding ook op het terrein oplossen door bestuurlijke maatregelen op te leggen aan de overtreder. Dat kan een last tot herstel zijn waarbij de overtreder het bevel krijgt zelf te handelen of

bestuursdwang waarbij de gemeente het dan maar doet op zijn kosten. Om de overtreder aan te sporen de bevolen herstelmaatregelen uit te voeren, kan de gemeente er een bestuurlijke dwangsom aan koppelen. Voor elke overtreding van de bevolen last moet hij dan een dwangsombedrag betalen aan de gemeente, in te vorderen met een dwangbevel.

Het decreet is ontstaan als voorstel van decreet ingediend door parlementsleden. De VVSG nam actief deel aan de voorbereiding en de hoorzittingen.

Erwin Debruyne en Steven Verbanck

Decreet van 3 mei 2019 betreffende de gemeentewegen, BS 12 augustus 2019 (Inforumnummer 329274). Dit decreet is niet van toepassing op gewestwegen. Zo blijft het rooilijnendecreet (Inforumnummer 239609) bestaan voor rooilijnen langs gewestwegen, terwijl rooilijnen langs gemeentewegen worden geregeld in het gemeentewegendecreet.

gepost

Vanmiddag met veel vertrouwen de functie van voorzitter van @ovsg overgedragen aan @LoesVandromme. Schoollopen in je buurt is zoveel meer dan leren. Veel succes, Loes!

@KatrienSchryver, Vlaams volksvertegenwoordiger / Gemeenteraadslid in Zoersel – Twitter 2/7

Bomen verkoelen en vormen voor fietsers en voetgangers een parasol bij hittegolven en een paraplu bij stevige plensbuien. Bovendien maken ze het openbare domein aantrekkelijker, wat nog meer aanzet tot fietsen. Buitenslands onderzoek toont ook aan dat de waarde van woningen in straten met bomen hoger is dan in soortgelijke straten zonder bomen. Economie en ecologie gaan dus wel degelijk hand in hand. Vive le vélo, aussi quand il fait chaud.

Wout Baert, Coördinator Fietsberaad Vlaanderen – De Standaard 24/7

We hechten veel belang aan de luchtkwaliteit in #Brugge. Daarom start vanaf 1 augustus een proefproject met sensoren op 6 'smartspots'. Als de data betrouwbaar blijken, zullen ze ons ook helpen om #SmartCity oplossingen te vinden. #Bruggenbouwer

Minou Esquenet, Schepen in Brugge – Twitter 9/7

Dat de Oostendenaar de step als een volwaardige mobiliteitsoplossing heeft omarmd, blijkt uit het feit dat steps steeds meer worden gebruikt op elk moment van de dag én de nacht. Met de step naar de bakker, naar de tramhalte, naar school en naar huis na een avondje stappen: niemand kijkt er nog van op.

Schepen Björn Anseeuw ziet in Oostende geen toestanden zoals in Roeselare waar een project met steps werd stopgezet omdat ze het mikpunt waren van vandalisme – Het Laatste Nieuws 2/8

Aleen de mondigste personen vinden snel de juiste informatie én kunnen daarmee aan de slag. Daarom pleit ik voor infopunten die gratis en laagdrempelig informatie bieden over alle domeinen van de samenleving, los van bevoegdheidsverdelingen.

Dorien Meulenijs, voorzitter van de Leuvense gemeente- en OCMW-raad – De Standaard 19/8

Tot 1 oktober

Werkingsubsidies voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Intergemeentelijke culturele samenwerkingsverbanden kunnen voor het opnemen van de regio in hun regio een werkingssubsidie aanvragen.

www.cjism.be/kiosk

Draaiboek: woonbegeleiding bij vluchtelingen

Huisvesting is een van de onmiddellijke noden die vluchtelingen ervaren. In België zijn zij zelf verantwoordelijk om na hun erkenning binnen enkele maanden een geschikte woning te vinden. Heel wat vrijwilligersgroepen zetten zich al jaren in om vluchtelingen te ondersteunen bij hun integratie, en dus ook in hun woonzoektocht. Een degelijk huis faciliteert immers heel wat aspecten van het lokale integratieproces. Het Agentschap Jongerenwelzijn maakte een draaiboek, gebaseerd op onderzoek dat bestaande vrijwilligersinitiatieven en goede praktijken in kaart bracht. Het draaiboek ondersteunt en inspireert vrijwilligers die een werking willen opstarten of hun bestaande werking willen evalueren.

www.vlaanderen.be/publicaties

Tentoonstelling 20 jaar architectuur in publieke opdracht

De Open Oproep selectieprocedure voor ontwerpers werd twintig jaar geleden in het leven geroepen door de eerste Vlaams Bouwmeester Bob Van Reeth. De procedure is tot op vandaag een van de belangrijkste instrumenten die het Team Vlaams Bouwmeester hanteert om tot ambitieuze en geslaagde publieke architectuur te komen. Niet alleen het huidige aanschijn van Vlaamse steden en gemeenten, ook het denken en spreken over architectuur in Vlaanderen werden er mee door bepaald. Om de twintigste verjaardag van de Open Oproep te vieren, stelt het Team Vlaams Bouwmeester een tentoonstelling samen, zet het afgelopen en toekomstige projecten op sociale media in de kijker, verschijnen er dit jaar in *Lokaal* een aantal realisaties in de rubriek 'Nieuwe infrastructuur', maakten Nic Balthazar en Leo Van Broeck een tocht langs Vlaamse wegen en kijkt het Team Vlaams Bouwmeester in Huis Madou op 1 oktober samen met lokale bestuurders naar de toekomst.

De tentoonstelling *Een panorama van Vlaanderen* biedt van 20 september tot 31 oktober in het Gentse Centrum voor Architectuur en Kunst een overzicht van de projecten die de voorbije twintig jaar via Open Oproep werden gerealiseerd. Aan de hand van drie concrete trajecten wordt de Open Oproep vervolgens als methode ontleed en toegelicht. De Wunderkammer, tot slot, is een prikkelende schatkamer die het architecturale resultaat van twintig jaar Open Oproep verbeeldt. De tentoonstelling reist na het Festival van de architectuur in variërende versies door Vlaanderen. De expositie put uit het rijke archief van de Vlaams Bouwmeester en omvat verrassende architectuurinstallaties van Ester Goris, Malgorzata Maria Olchowska en Joris Kerremans. Ze biedt een unieke blik op de Open Oproep als een dynamische samenwerking tussen opdrachtgever, architect en Bouwmeester.

.....
Marlies van Bouwel

Vlaanderen gaat #goedopweg van 16 tot 22 september

Nog altijd verliezen we met z'n allen veel tijd in de file en is de luchtkwaliteit niet wat ze moet zijn. Nochtans zijn er meer mogelijkheden en alternatieven dan ooit. De fiets en het openbaar vervoer natuurlijk, maar ook telewerken, autodelen, car-poolen, fietsleasen en allerlei nieuwe voertuigen zoals speed pedelecs of e-steps. Tijdens de Week van de Mobiliteit zijn er opnieuw Autovrije Zondagen, een Strapdag, een Car Free Day en een Telewerkdag. Maar er zijn ook nieuwe acties, zoals Verover de Ruimte en Sportief op Weg.

.....
www.weekvandemobiliteit.be voor acties en inspiratie

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue pattern and khaki pants, is captured mid-air jumping over a puddle in a park. The child's arms are outstretched, and they are looking down at the puddle. In the background, there is a playground with a yellow slide and a metal structure. The ground is paved, and the puddle reflects the sky and the child's shadow.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

‘Wij geloven in intergemeentelijke samenwerking.’

In Midwest komen de burgemeesters van zestien West-Vlaamse gemeenten elke maand een volledige voormiddag bij elkaar om de intergemeentelijke samenwerking uit te diepen. De burgemeesters **Kris Declercq** van Roeselare en **Ria Beeusaert-Pattyn** van Lichtervelde lichten toe hoe dat in zijn werk gaat. Ze hebben het over kansen en hindernissen, en ook het woord ‘fusie’ gaan ze niet uit de weg.

De steden Roeselare, Izegem en Tielt en dertien veeleer landelijke gemeenten vormen samen Midwest, een dienstverlenende vereniging die de intergemeentelijke samenwerking in het hart van West-Vlaanderen vorm geeft. Wat begon als een informeel burgemeestersoverleg is de voorbije vijftien jaar uitgegroeid tot inhoudelijke samenwerking op uiteenlopende beleidsdomeinen. Voor enkele thema's die het gemeentelijke niveau overstijgen, zal de bevoegdheid overgedragen worden aan Midwest, dat ook nauw samenwerkt met de provincie en de West-Vlaamse intercommunale WVI. *Lokaal* nodigde drie burgemeesters uit om de werkwijze toe te lichten. Bert Maertens, N-VA-burgemeester van Izegem en ondervoorzitter van Midwest, moest in laatste instantie verstek laten gaan wegens ziekte. Wel aanwezig in het Streekhuis in Roeselare: Ria Beeusaert-Pattyn en Kris Declercq. Ria Beeusaert-Pattyn (CD&V) is sinds 2001 burgemeester van Lichtervelde, een gemeente van 9000 inwoners. Kris Declercq (CD&V) nam in maart 2016 de Roeselaarse burgemeesterssjerp over van Luc Martens. Hij is voorzitter van Midwest. 'Ik voel me soms een beetje als Abraracourcix, de burgemeester van het Gallische dorpje uit de Asterix-reeks die op een wankel schild wordt gedragen. Zijn naam betekent "met korte armpjes". Dat klopt af en toe. Daarom ben ik een groot voorstander van intergemeentelijke samenwerking. Elkaar versterken door samenwerking is absoluut nodig.'

Hoe is de samenwerking in Midwest ontstaan?

Ria Beeusaert-Pattyn: 'De eerste kiemen van het burgemeestersoverleg gaan terug tot Daniël Denys, de voorganger van Luc Martens als burgemeester van Roeselare. Hij organiseerde informele bijeenkomsten, zodat de burgemeesters elkaar beter leerden kennen en hun beleid wat op elkaar konden afstemmen. Onder Luc Martens werd dat overleg geïntensifieerd en gingen we naar echte intergemeentelijke samenwerking die ook een juridische vorm kreeg. Parallel aan die beweging waren er federale initiatieven voor meer samenwerking tussen gemeenten, eerst in de politiezones en recenter ook in de hulpverleningszones. Ook de studie van professor De Rynck die de verrommeling van de intergemeentelijke samenwerking in kaart bracht, was een stimulans om wat meer te beginnen coördineren.'

Kris Declercq: 'We komen van 183 samenwerkingsverbanden in de regio, nu hebben we er nog 35.'

Hebben al die samenwerkingsverbanden dezelfde regionale omschrijving?

Ria Beeusaert-Pattyn: 'Nee. De zestien gemeenten zijn bijvoorbeeld verdeeld over vier verschillende politiezones.'

Kris Declercq: 'De territoriale en bestuurlijke lasagne met overlappende lagen vergemakkelijkt de zaken niet. Als je tot meer efficiëntie wilt komen, moet je die lagen zoveel mogelijk op elkaar laten inspelen. De aanzet daartoe hebben we in 2016 gegeven, toen ik voorzitter werd van WVI. Die werkt in vier grote regio's: Kust, Brugge, Westhoek en Midwest. Ook de provincie is die vier werkregio's beginnen te gebruiken. De WVI- en de provinciale medewerkers die regionaal werken, zitten nu bij elkaar in het Streekhuis in Roeselare. Daar komen straks ook onze eigen Midwest-medewerkers bij. We hebben een gezamenlijk doel en een duidelijke focus.'

Wat is die Midwest-focus?

Ria Beeusaert-Pattyn: 'We werken samen op acht domeinen: milieu; ruimtelijke ordening en mobiliteit; welzijn; facility; cultuur en vrije tijd; economie; GIS, ICT en digitalisering; bestuur. Elke cluster wordt door twee burgemeesters getrokken, ook schepenen en ambtenaren zijn erbij betrokken.'

Kris Declercq: 'Ria zit bijvoorbeeld de cluster cultuur en vrije tijd voor. De samenwerking daar staat al zeer ver.'

Ria Beeusaert-Pattyn: 'De projectvereniging BIE, van zeven gemeenten in de regio, zal op 1 januari 2021 inkantelen in Midwest. Dat wil zeggen dat de medewerkers op de payroll van Midwest komen. We hebben een nieuwe rechtpositieregeling gemaakt en we hebben de rol van de raad van bestuur van BIE en de relatie tot het burgemeestersoverleg herbekeken. De zestien Midwest-gemeenten kregen de kans in te stappen.'

Kris Declercq: 'Andere clusters staan nog niet zo ver. Ze zitten nu nog op het niveau van *shared practices*, maar op termijn zijn misschien *shared services* mogelijk, bijvoorbeeld een gezamenlijke juridische dienst voor de regio. Met ICT en digitalisering gaan we in de richting van een *smart region*. Dat gaat dan niet alleen over gratis wifi in het stadscentrum, maar ook over het bestrijden van watersnood of het organiseren van mobiliteit op regionaal vlak met behulp van sensoren. Voor de cluster economie zijn we erin geslaagd over de partijgrenzen heen een regionaal programma te maken, de *next Midwest*. De sociale partners zaten mee aan tafel. Dat gaat over bedrijventerreinen, maar ook over kleinhandel. In de cluster mobiliteit hebben we niet gewacht

op de vervoerregio's, ook al waren we geen formele pilot. We hebben zelf een studie gemaakt.'

Wordt Midwest dan een extra bestuursniveau?

Kris Declercq: 'Om afspraken te kunnen maken met de provincie en WVI hebben we het burgemeestersoverleg een juridisch jasje gegeven, dat van dienstverlenende vereniging. De volgende logische stap is het inkantelen van de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Tot nu toe was dat behelpen. Mensen van de intergemeentelijke archiefdienst bijvoorbeeld stonden op de payroll van Izegem en de andere gemeenten betaalden bij. Van andere samenwerkingsverbanden stond het personeel op onze payroll. Dat dreigde compleet onoverzichtelijk te worden. Als je de medewerkers bovendien clustert in het Streekhuis, dan is het goed één statuut te hebben.'

Ria Beusaert-Pattyn: 'Het is ook veel duidelijker voor de aansturing van de medewerkers: die gebeurt dan vanuit de regio.'

Kris Declercq: 'Natuurlijk willen we vermijden dat we een nieuwe, grote organisatie creëren waaraan geen democratische, legitieme besluitvorming vasthangt. We willen met hetzelfde aantal medewerkers, van de gemeenten, WVI en de provincie, efficiënter werken.'

Ria Beusaert-Pattyn: 'Met de burgemeesters en de clusters wordt het tempo steeds intenser, we moeten zorgen dat onze colleges en gemeenteraden mee zijn. Daarom zijn ze betrokken bij de clusters. Ook gemeenteraadsleden van de oppositie zetelen in de raad van bestuur van de dienstverlenende vereniging.'

Kris Declercq: 'Ambtelijk moet de samenwerking nog groeien, ook daar is een drive nodig om bijvoorbeeld tot een

Kris Declercq:

'Om afspraken te kunnen maken met de provincie en WVI hebben we het burgemeestersoverleg een juridisch jasje gegeven, dat van dienstverlenende vereniging. De volgende logische stap is het inkantelen van de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.'

regionaal managementteam met alle algemeen directeurs te komen of zelfs tot de aanstelling van een regionaal algemeen directeur.'

Hoe loopt de besluitvorming in het burgemeestersoverleg?

Ria Beusaert-Pattyn: 'In de intergemeentelijke samenwerking geldt het principe: één gemeente, één stem.'

Kris Declercq: 'Alle partners staan op gelijke voet, anders werkt het niet. Ik hou niet van de opdeling tussen platteland en stad of centrumstad. Ik geloof meer in horizontale samenwerking met aandacht voor ieders sterktes en eigenheden.'

Hoe dragen de deelnemende gemeenten financieel bij?

Kris Declercq: 'Ze betalen een bijdrage van 0,43 euro per inwoner. Daarnaast stort elke gemeente jaarlijks 10.000 euro in een ontwikkelingsfonds. Die middelen gebruiken we om de samenwerking te versterken.'

Ria Beusaert-Pattyn: 'Midwest heeft een coördinator in dienst, Saskia Verriest. We willen bij-

NOG GEEN

OMBUDSDIENST

IN JOUW

GEMEENTE

OF **STAD?**

ZET JOUW
GEMEENTE OOK
OP DE LOKALE
OMBUDSDIENST-
KAART!

Richt zelf je eigen
ombudsdienst op óf neem
contact op met de Vlaamse
Ombudsman en sluit je aan.

Kortrijk, Pelt, Sint-Truiden,
Opwijk en Halle gingen
je voor. 200.000 burgers
worden zo al geholpen.

Nu jouw gemeente nog?

lokalekamer@vlaamseombudsdienst.be

● aangesloten gemeenten/steden

● gemeenten/steden met een onafhankelijke ombudsdienst

vlaamseombudsdienst.be

Vlaamse
Ombudsdienst

STEFAN DEWICKERE

Ria Beusaert-Pattyn:
'Ook de studie van professor
De Rynck die de verrommeling
van de intergemeentelijke
samenwerking in kaart bracht,
was een stimulans om wat
meer te beginnen coördineren.'

voorbeeld ook een welzijnsmedewerker aanwerven, die alle wijzigingen in de zorgsector overschouwt.'

Als u dan toch zo intens wilt samenwerken, ligt een fusie dan niet meer voor de hand?

Kris Declercq: 'Bij een fusie speelt vaak meer mee dan de wil om samen te werken, dikwijls liggen er politieke overwegingen aan ten grondslag. Ik zie de noodzaak van puur territoriale fusies niet in. Je kunt perfect je ambities fusioneren en intergemeentelijk samenwerken door bepaalde bevoegdheden effectief over te dragen aan het regionale samenwerkingsniveau. Professor De Rynck heeft daarvoor enkele interessante opties voorgesteld. Maar sommige burgemeesters in de regio zullen het daar niet mee eens zijn. Jammer dat Bert Maertens er niet bij kan zijn, hij is wel een voorstander van fusies.'

Ria Beusaert-Pattyn: 'Wij zijn pro samenwerking, maar zeker niet voor een fusie. Wij hebben een heel directe band met de inwoners en we kunnen eigen accenten leggen die we in een fusiegemeente vrezen te verliezen. Wij kiezen er bijvoorbeeld heel uitdrukkelijk voor om zorg in eigen handen te houden en zelf ons woon-zorgcentrum te blijven uitbaten. Dat neemt niet weg dat we in de zorg ook zoeken naar samenwerking die tot verbetering kan leiden, bijvoorbeeld voor de eerstelijnszones of het geïntegreerd breed onthaal. De intergemeentelijke samenwerking heeft het voordeel dat je kunt beslissen of je in een cluster stapt, en ook in welke mate je dat doet. We hebben bijvoorbeeld een eigen gemeentelijke archiefdienst. We doen geen beroep op de medewerkers van de intergemeentelijke archiefdienst, maar onze archivaris neemt wel deel aan het overleg en de interviews.'

Kris Declercq: 'Mensen willen een aanspreekpunt dichtbij, lokale problemen moet je lokaal behandelen. Ik ben er wel van overtuigd dat het op termijn onmogelijk wordt dat elke gemeente een cultuurcentrum heeft van dezelfde grootte en met dezelfde programmatie. Anderzijds mogen we de burgers nabijheid niet verliezen. Ook in een kleine gemeente moeten er voldoende cultuur- en sportmogelijkheden zijn. Dat is een moeilijk evenwicht.'

Ria Beusaert-Pattyn: 'We hebben nog een gemeentelijk zwembad, dat zit nog enkele jaren goed. Op termijn zullen we echter verplicht zijn dat intergemeentelijk te bekijken. Een kleine gemeente kan onmogelijk een volledig nieuw complex neerzetten, ook al vinden onze inwoners dat eigen zwembad zeer belangrijk. Onlangs hebben we een ontmoetingscentrum gebouwd, maar we maken er geen eigen programmatie voor. Dat is niet onze kerntaak. Onze inwoners gaan naar Roeselare, Kortrijk, Brugge. Ons ontmoetingscentrum is er voor de vele verenigingen en hun activiteiten.'

Kris Declercq: 'De stad of centrumstad vult die centrumfuncties in, maar natuurlijk rijst ook

Kris Declercq:

‘Alle partners staan op gelijke voet, anders werkt het niet. Ik hou niet van de opdeling tussen platteland en stad of centrumstad. Ik geloof meer in horizontale samenwerking.’

de vraag naar de middelen die dit vergt en hoe gemeenten in de regio daarin kunnen bijdragen.’

Ria Beeusaert-Pattyn: ‘De centrumsteden krijgen middelen van het Gemeentefonds voor die functies.’

Kris Declercq: ‘Dat klopt, maar ook die middelen staan onder druk. Je voelt dus meteen dat er ook hindernissen liggen op het pad van de intergemeentelijke samenwerking. Die zijn niet zozeer van politieke aard, de burgemeesters vinden elkaar, er is een sterke bestuurlijke ambitie. De discussies gaan vooral over een correcte return voor de bijdrage van elke gemeente en over de duurzaamheid van de samenwerking.’

Wat bedoelt u met dat laatste?

Kris Declercq: ‘Bij de start van de nieuwe bestuursperiode hebben Bert en ik de ronde van alle schepencolleges gedaan, met de vraag waarvoor ze zeker willen samenwerken en waarvoor zeker niet. De vraag die overal terugkwam, is de financiering.’

Ria Beeusaert-Pattyn:

‘De intergemeentelijke samenwerking heeft het voordeel dat je kunt beslissen of je in een cluster stapt, en ook in welke mate je dat doet.’

De Vlaamse overheid biedt zeer weinig financiële stimuli voor samenwerking, terwijl ze net zou kunnen besparen door niet alle gemeenten afzonderlijk te subsidiëren. Met de eerstelijnszones ondersteunt ze die samenwerking, ze moet dat nog meer doen op andere domeinen. Mobiliteit en klimaat bijvoorbeeld moet je regionaal bekijken. Ik vind persoonlijk dat je die bevoegdheden naar het regionale niveau moet brengen, al zullen zeker niet al mijn collega's in de regio het daarmee eens zijn.’

Ria Beeusaert-Pattyn: ‘De ervaring met de politiezones en zeker met de veiligheidszones waar de federale regering haar financiële beloftes niet nakomt, veroorzaakt koudwatervrees, zeker bij kleinere gemeenten. Ze zijn voor samenwerking, maar hebben vragen over de financiële haalbaarheid, ook in de toekomst.’

Kris Declercq: ‘Een zeer concreet voorbeeld: we hebben in onze regio twee intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor erfgoed of bibliotheekwerking. Als we die willen

samenbrengen, verliezen we financiële ondersteuning van Vlaanderen, terwijl je zou verwachten dat samenwerking net financieel wordt beloond. Het gaat overigens niet alleen over financiële stimuli. We hebben ook een decreet interbestuurlijke samenwerking nodig dat de delegatie van bevoegdheden van de gemeenten naar de regio en vanuit de provincie naar het regionale niveau regelt. Midwest, de provincie en WVI hebben een protocol opgesteld over de domeinen van samenwerking en over de zaken waarvoor we nu al gemeenschappelijk personeel hebben. Zo volgt de provincie voor ons het thema ruimtelijke ordening mee op. De mobiliteitsspecialisten van WVI ondersteunen ons voor de vervoerregio. Die modellen zou je harder moeten kunnen maken in Vlaamse regelgeving. Het heeft geen zin mensen naast elkaar hetzelfde te laten doen of vanuit verschillende

bestuurslagen gebiedsgericht te werken. Een ander voorbeeld. De positie van onze Midwest-coördinatrice tegenover de andere leidinggevendenden in de verschillende gemeenten zou structureel, op Vlaams niveau uitgewerkt moeten worden. Is ze een overkoepelend algemeen directeur? Een soort verbindingsofficier?

Ria Beusaert-Pattyn: 'Tegelijkertijd hebben we behoefte aan rust. Als elke Vlaamse regering altijd alles omgooit, geraken we niet vooruit. Als ze de financiering en de houdbaarheid van bestuurlijke decreten niet kan garanderen, blijft elke samenwerking moeilijk.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

De dienstverlening in het vizier

GSJ advocaten deelt haar kennis

WWW.GSJ.BE

Onze samenleving is complex en voortdurend in beweging. Voor lokale besturen die voortdurend streven naar een betere dienstverlening, biedt dit opportuniteiten en uitdagingen.

Vernieuwende zorg- en welzijnsconcepten, personeels- en organisatieontwikkelingen en de opkomende digitalisering en innovatieve technologieën zijn slechts enkele voorbeelden.

GSJ advocaten staat ten dienste van alle maatschappelijke dienstverleners die nood hebben aan een degelijke juridische ondersteuning en zijn bijzonder geplaagd om ook u bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Onze advocaten beschikken over de juiste kennis en expertise om u op juridisch vlak te begeleiden en adviseren.

Samen met u gaan wij dan ook steeds op zoek naar de beste oplossing.

Mechelsesteenweg 27
B-2018 Antwerpen
T +32 3 232 50 60
E info@gsj.be

GSJ

ADVOCATEN

Kurt Windels

Ambt Burgemeester
Ingelmunster

Kurt Windels, burgemeester van Ingelmunster, kreeg het estafettestokje van de Maldegemse Valerie Taeldeman om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van zijn woonplaats.

Wat betekent het burgemeesterschap voor jou? Een jongensdroom. Ik volg de lokale politiek sinds de lagere school. Na mijn studies politieke en sociale wetenschappen ben ik in de gemeentepolitiek gestapt.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Samen met Patrick Verhamme, die toen al in de gemeenteraad zat, brainstormen over een nieuw partijoverstijgend project. Het begin van onze partij, achteraf bekeken een belangrijk moment.

Kom je uit een politiek nest? Absoluut niet. We waren thuis kleine zelfstandigen en die hoorden neutraal te zijn. Mijn ouders waren niet bepaald enthousiast bij de start, intussen zijn ze gelukkig bijgedraaid.

Wat zie je als je grootste prestatie? Het feit dat we er als enthousiastelingen met een duidelijke visie in geslaagd zijn in te breken in een absolute meerderheid van vele decennia. Wie dit twintig jaar geleden had voorspeld, was gek verklaard.

Neem je het burgemeesterschap mee naar huis? Ik ben burgemeester van maandagochtend tot zondagavond. En ik voel me daar ook bijzonder comfortabel bij. Het burgemeesterschap is meer dan een baan. Ik koester het.

Heb je vrienden in de politiek? Jawel. We zijn gestart als een groep vrienden met een plan. Don Quichottes.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Mijn vrouw is een heel belangrijk ijkpunt. Ze heeft een nuchtere kijk en ziet de zaken helder van op een zekere afstand.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Een groep samenhouden, zeker in een kartelstructuur, is niet altijd eenvoudig. Ik vind het een verdienste dat de trein na twintig jaar nog vlot loopt.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Ik ben soms nogal ongeduldig, ook met mensen. Dat komt vooral omdat ik van alles en iedereen veel verwacht.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Een goed oppositielid heeft veel voelsprietten. Je merkt

snel wie die heeft en wie niet. Dat zijn ook de mensen die een mooi electoraal resultaat halen.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? De democratie is uitgevonden door de oude Grieken, enkele eeuwen voor Christus. Het was verre van de democratie zoals we ze nu kennen, maar de basisprincipes waren er al.

Wie zijn je huidige helden? Bruce Springsteen kan rekenen op mijn eeuwige sympathie. Ik hou van zijn muziek, maar nog meer van zijn stijl. Recht toe, recht aan, zonder veel franjes. Wie hem nog nooit live zag, haast zich beter. Daarna ben je een ander mens.

Waar zou je nu het liefste zijn? De vakantie is net achter de rug. Ik ben content dat het nieuwe werkjaar begint. Mijn thuis is onder de Ingelmunsterse kerktoren tussen de mensen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Voilà. In toespraken probeer ik daarop te letten.

Wat is je meest gekoesterde bezit? Op materiaal vlak zal dat wel mijn mobieltje zijn. Zonder dat ding zijn mijn handen afgesneden.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Beperkt zijn in je vrijheid. We leven in een heel open samenleving en moeten dat hard koesteren. Een ongelooflijke luxe.

Wat is je favoriete bezigheid? Ik ben een sociaal dier en voel me dan ook perfect gelukkig als ik onder de mensen ben. En dat kan op heel veel manieren. Veertien dagen op afzondering is niet mijn ding.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Na een vergadering gebeurt dat regelmatig. Een beetje napraten, pintje drinken en thuis tegen middernacht. Bijna altijd.

Wat is je motto? Alles komt goed. Soms moet je gewoon een beetje geduld hebben of wachten tot de tijd rijp voor iets is. Maar met hard werken en een positieve blik kan er heel veel.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Stefaan Devleeschouwer, de sympathieke burgemeester van Brakel.

STEFAN DE WILKERE

Pieter Raymaekers:
'Overheden gebruiken
al tien jaar nudges,
als een techniek van
softe sturing om
maatschappelijke
doelen te bereiken.'

Nudging, dat extra duwtje in de rug

De financiële crisis in 2008 toonde aan dat mensen niet altijd rationeel beslissen en handelen en dat ze soms niet kunnen weerstaan aan (te) mooie voorstellen, bijvoorbeeld op de huizenmarkt. De rationele modellen van de economie verklaren of sturen zulke keuzes niet helemaal. Toch kan volgens doctor moderne geschiedenis **Pieter Raymaekers** de overheid inspelen op de voorspelbaarheid van onbewuste en automatische processen. Door gebruik te maken van keuzearchitectuur en gedragsinzichten kan ze mensen een duwtje (*nudge*) in de gewenste richting geven.

‘Beleid is per definitie gericht op gedragsbeïnvloeding. Houdt sensibilisering zich vooral met het bewuste bezig, dan richt nudging zich tot het onbewuste. Als overheid sensibiliseer je mensen om een autogordel te dragen, te stoppen met roken of meer melk te drinken door hen de voor- en de nadelen ervan te laten zien, zodat ze met kennis van zaken kunnen beslissen. Maar niemand is honderd procent rationeel. Je beslissingen en je gedrag worden verder beïnvloed door emoties, routines, cognitieve shortcuts en mentale omwegen. De fysieke en sociale omgeving heeft ook invloed,’ vertelt Pieter Raymaekers, onderzoeker voor het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing en trainer aan het KU Leuven Instituut voor de Overheid in zijn opleiding *Beter beleid maken met kennis van gedrag*. Als beleidsmaker kun je hiervoor de keuzearchitectuur aanwenden, de manier waarop je keuzes presenteert. Fruit op ooghoogte neerzetten geldt als een duwtje in de goede richting, net zoals de vlieg in een urinoir. ‘Nudging is een onderdeel van de bredere stroming van gedragsinzichten en baseert zich op verschillende disciplines, van psychologie en gedragseconomie over sociologie en biologie tot neurowetenschappen. Het heeft ook banden met sociale marketing. Hoe maken mensen keuzes? Waarom nemen ze die beslissing? De term nudge dateert van 2008, het jaar van de financiële crisis, maar ook het jaar dat de gedragswetenschappers Richard Thaler en Cass Sunstein hun boek *Nudge* hebben gepubliceerd, waarna Sunstein voor president Obama mocht gaan werken en Thaler de Nobelprijs voor Economie mocht ontvangen. Met de publicatie van het boek kwam de nudge-beweging in beeld. Ondertussen gebruiken overheden al tien jaar nudges als een techniek

van softe sturing om maatschappelijke doelen te bereiken. Volgens de strikte definitie stuurt een nudge het gedrag van mensen in een bepaalde richting zonder opties te verbieden of ze met geld te stimuleren. Het was de Britse premier David Cameron die in 2010 een Behavioural Insights Team (BIT) liet oprichten, ook wel de Nudge Unit genoemd. Het oorspronkelijke team van zeven bestaat nu uit meer dan honderd mensen en is uitgegroeid tot een referentie-instelling voor de hele wereld. Het team werkt volgens twee pijlers. Gedragsinzichten worden gebruikt om de keuze van mensen in de gewenste richting te duwen. Daarnaast is er het belang van evidence based policymaking, het effect van de veranderingen in het beleid wordt op voorhand in experimenten gemeten en getest. Wat werkt? En hoe? Dit levert dan het empirische bewijs om het beleid nadien op grotere schaal uit te rollen, of om net te beslissen dit niet te doen.’

Liever hetzelfde

‘Nudges kunnen best EAST zijn: Easy, Attractive, Social and Timely. Een van de gedragsinzichten luidt dat mensen niet van verandering houden en de weg van de minste weerstand kiezen. Zodra je hebt gekozen voor bijvoorbeeld orgaandonatie, dan blijft dat zo. Experimenten in Duitsland tonen aan dat het standaard aanbieden van groene energie leidt tot duurzamer consumentengedrag. Toen hier in Leuven in het studentenrestaurant Alma 2 opeens duurdere vegetarische maaltijden werden aangeboden, zonder frieten of gezoete frisdranken, had dit initieel niet het gewenste effect. Studenten gingen niet gezonder eten en er was zelfs protest. Dus hebben ze hier nudging ingezet: een aantrekkelijker

STEFAN BEUWICKERE

Volgens recent onderzoek staat in Vlaanderen 61 procent van de mensen positief tegenover nudging. De acceptatie is dus redelijk groot, tenminste als er geen subliminale reclameboodschappen worden toegelaten.

presentatie, sociale normen en meer nadruk op gezondheid, om studenten stapsgewijs te overtuigen hun eetgedrag aan te passen.’

Volgens Raymaekers staan we in België op het vlak van nudging nog niet zo ver als de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en ook Nederland, maar zijn er wel al experimenten geweest. Zo heeft de FOD Financiën geëxperimenteerd met aanmaningsbrieven voor mensen die hun belastingen te laat betaalden. ‘Welke tekst, welke teneur werkt het best? Werkt het beter om een sociale norm te gebruiken zoals “negentig procent van de Belgen heeft al wel de belastingen betaald” of is het beter om de procedures te vereenvoudigen? Welke brief heeft het meest succes?’ Sinds 2017 bestaat er bij de Vlaamse overheid als onderdeel van het departement Kanselarij en Bestuur ook een team gedragsinzichten dat kennis deelt, maar ook gedragsinterventies en -projecten mee begeleidt.

Lokaal is ideaal

‘Nudging gebeurt sinds 2008 top-down vanuit de nationale overheid. Dat is logisch, lokale besturen hebben beperkte middelen, zowel qua personeel als financieel. Bovendien heb je voor een substantieel effect een voldoende grote populatie nodig. Toch beschikken lokale besturen volgens onderzoek in Nederland over enkele voordelen: ze staan dicht bij de burger, ze kunnen direct ingrijpen in de omgeving, ze hebben bevoegdheden die zich lenen voor gedragsinterventies, zoals bij afval of snelheid. En zie je op nationale schaal enige ethische weerstand, dan speelt dat minder op lokaal niveau, omdat het meestal meer pragmatisch wordt aangepakt. Volgens recent onderzoek staat in Vlaanderen 61 procent van de mensen positief tegenover nudging. De acceptatie is dus redelijk groot, tenminste als er geen subliminale reclameboodschappen worden toegelaten. Vooral in de domeinen gezondheid en milieu worden nudges goed aanvaard, omdat we daar onszelf door ons eigen gedrag in de weg staan.’

‘In Groningen was er een experiment tegen wildplassen met een graffitiwand, deze zomer werden in Bornem, Beersel en Bilzen 3D-zebrapaden geschilderd. In Antwerpen is er een voetgangerslicht dat aangeeft hoeveel mensen vóór je hebben gewacht, een ander geeft informatie over de omgeving, en er is er eentje met een quiz. Al lijkt dit laatste meer op

gamificatie. Ook de snelheidsdisplays kun je beschouwen als nudging, waarbij je in het beste geval een smiley te zien krijgt en in het slechtste geval meteen voorgerekend krijgt hoeveel boete je met die snelheid moet betalen.’

Geen beleidsvervanging

‘Een overheid die gedragsinzichten en nudging wil inzetten, kan geconfronteerd worden met kritische bedenkingen over betutteling en zelfs manipulatie. Daarom moet een overheid consequent de autonomie van burgers voor ogen houden en te allen tijde transparant zijn, burgers moeten weten wat ze precies doet en de pretests moeten op een wetenschappelijke manier aantonen wat werkt en waarom.’ Volgens Pieter Raymaekers presenteert nudging zich aan de overheid als goedkope oplossing om het gewenste effect te bereiken, denk aan het aanpassen van een brief, de geschilderde voetstapjes op de grond voor een welbepaald traject, de smileys aan de kant van de weg. ‘Maar nudging kan geen beleid vervangen. Je gaat het klimaat niet redden of armoede bestrijden met een paar nudges. Nudging en het bredere spectrum van gedragsinzichten moet beschouwd worden als een innovatieve en effectieve aanvulling op bestaande beleidsinstrumenten zoals regulering, belastingen of subsidies. Bovendien kun je de interventies die in het Verenigd Koninkrijk werken, niet zomaar overnemen in België, net zomin als de quiz op het trottoir in Antwerpen ergens anders werkt.’

In Antwerpen heeft het stadslab getest of open of gesloten winkeldeuren effect hadden op het feit of mensen naar binnen gaan. Het bleek dat er geen effect was, terwijl er wel een grote impact was op de energierekening. De peuktegels in Vilvoorde aan het busstation hebben een groot effect, in de zin dat er veel peuken liggen. ‘Maar mensen leren hiermee het roken niet af, net zomin als het op de grond gooien van peuken. Je moet je altijd afvragen of zo’n maatregel geen ongewenst effect sorteert,’ zegt Raymaekers. ‘Ook labels zijn een voorbeeld van nudging, zoals de A+++ bij elektrische apparaten of de Nutri-Score bij voeding, zij geven snel informatie dankzij dat visuele gegeven. Een overheid heeft dankzij een betere kennis van de menselijke psyche meer kans om het bewuste en onbewuste gedrag van burgers effectief te beïnvloeden en dus effectiever beleid te voeren.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

**Slimme gemeenten
wachten niet.**

Klimaat- en waterbeheer voor morgen.

Een nieuwe kijk op stadsfuncties.

Laat je inspireren door **visionaire keynotes** en **leen ideeën** uit succesverhalen van andere gemeenten en steden.

- Recreatie, biodiversiteit, functionaliteit op één locatie? Een waterslimme inrichting maakt het mogelijk.
- Te veel of te weinig water voorkomen: verruim je horizon met spitsvondige maatregelen in co-creatie.
- Klimaatneutrale gemeente? Vul je mobiliteitsplan aan met verrassende alternatieve energiebronnen.

De Kruitfabriek
Steenkaai 44D
1800 Vilvoorde

maandagmiddag
07.10.19

Programma en inschrijven?
Ga naar de volgende website
www.aquafinevents.be

Aquafin

In 2015 keurden de Verenigde Naties Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling goed, die zeventien doelstellingen (SDG's) omvat die ook lokaal een vertaling kunnen krijgen. Een aantal doelen vinden vandaag al hun weerslag in het personeelsbeleid van de lokale besturen. Het verminderen van ongelijkheid, levenslang leren en welzijn zijn thema's die de basis vormen voor vernieuwende HRM-projecten.

LORE VANDEURZEN IS STAFMEDEWERKER BIJ DIVERSCITY

Naar duurzaam personeelsbeleid

In 2018 waren bijna 170.000 personeelsleden aan de slag bij de Vlaamse lokale besturen. De sector heeft het klassieke personeelsbeheer ingeruild voor modern personeelsbeleid of humanresourcesmanagement (HRM). De aandacht voor softere thema's, zoals welzijn, is alleen maar toegenomen. Organisaties dragen zorg voor hun menselijk kapitaal, voor de ontwikkeling van hun kennis en vaardigheden, voor hun welzijn.

Welzijn, levenslang leren en de brug met het onderwijs

Thema's als stress en burn-out brengen lokale besturen ertoe werk te maken van welzijnsbeleid. Ze doen dit door proactief in te zetten op veerkrachtversterking of door beleid in verband met drugs- en alcoholgebruik te ontwikkelen. Dit draagt bij aan de gezondheid en het welzijn van de werknemers.

Via vorming, training en opleiding (VTO), job- en taalcoaching zetten ze in op levenslang leren, een belangrijk onderdeel van duurzame ontwikkeling. Lokale besturen kunnen als werkgever ook meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk via Duaal Leren, een vernieuwd systeem van werkplekleren voor leerlingen van het secundair onderwijs. Besturen zijn interessante leerwerkplaatsen voor duale opleidingen zoals groen- en tuinbeheer, kinderbegeleider, zorgkundige, grootkeuken en catering... Door mee te werken aan kwaliteitsonderwijs en aan de aanwerving van jongeren kan de sector zijn steentje bijdragen om de ongekwalificeerde uitstroom en de jeugdwerkloosheid te bestrijden.

LAVIA AERTS

Inspiratiedag 'Springplank voor divers talent'

Genk wil zijn ervaringen met 'Springplank voor divers talent' graag delen met andere organisaties en bedrijven uit de regio. Op 25 november organiseert de stad daarom een inspiratiedag in C-mine. Ook andere organisaties zullen hun ervaringen en goede praktijken delen. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door RiseSmart en Unia, de studiedag loopt in samenwerking met Diverscity, en geniet de steun van de Vlaamse Overheid en van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie – naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, via AMIF.

Heleen Rijcken, T 089 65 42 39, Heleen.rijcken@genk.be

LAVIA AERTS

Diversiteit, wapen in the war for talent

Als publieke werkgevers hebben lokale besturen een taak in het verminderen van ongelijkheid en het bieden van kansen op gelijke tewerkstelling. Besturen streven naar een divers personeelsbestand dat een afspiegeling vormt van de eigen, diverse bevolking. Ook willen ze de vruchten plukken van alle diverse ideeën en inzichten die voortvloeien uit een geslaagde personeelsmix. De keuze voor divers talent komt van pas in de *war for talent* die tegenwoordig op de arbeidsmarkt woedt.

Inzetten op een divers personeelsbestand kan op zeer uiteenlopende manieren. Dit gaat van specifieke wervingscampagnes met 'diverse' werknemers als ambassadeurs tot afgeschermd selecties en redelijke aanpassingen bij de procedures voor personen met een arbeidsbeperking. Andere voorbeelden zijn bijkomende opleiding zoals taalcoaching op de werkvloer, de aanpassing van de werkplek aan iemands beperking, maar ook de inzet van oudere werknemers als mentor voor nieuwelingen en de re-integratie van langdurig zieken op de werkvloer.

Genk: springplank voor divers talent

Sinds september 2018 loopt in Genk 'Springplank voor divers talent', een innovatief HR-project van twee jaar dat kansen geeft aan hoog opgeleide anderstaligen en hoger opgeleiden van niet-Belgische origine. Via dit project draagt het stadsbestuur op een positieve manier bij tot levenslang leren, gelijke tewerkstelling en het verminderen van ongelijkheid. Het project biedt een springplank via twee speciale trajecten.

Het voortraject lokaal bestuur richt zich tot hoger opgeleiden van niet-Belgische origine. Uit eerdere analyses van sollicitatieprocedures blijkt dat er drempels zijn die mee leiden tot een vroege uitval in de selectierondes, zoals gelijkenschakeling van diploma's, de taalbarrière en de beperkte kennis van de werking van een lokaal bestuur. Door mogelijke kandidaten gedurende zes maanden in te schakelen in een functie die op redelijke termijn vacant verklaard zal worden, wil Genk de slaagkansen van deze doelgroep vergroten. De betrokken kandidaten kunnen na de stageperiode deelnemen aan een reguliere selectieprocedure.

Daarnaast biedt de stad een traject aan voor hoger opgeleide anderstaligen. Voor deze doelgroep is het niet altijd evident om te werken op het niveau van hun diploma of eerdere functies die ze hebben uitgeoefend. Via een stage van zes maanden krijgen de deelnemers een kans om werkervaring op hun niveau te vergaren, specifiek vakjargon te leren en coaching op de werkvloer te krijgen. Deze ervaring moet de doelgroep dan verzilveren op de arbeidsmarkt. ■

OCW en jij, samen voor duurzame wegen!

Ongeveer 90 % van het Belgische wegennet bestaat uit gemeentewegen. Het beheer van dit boven- en ondergrondse patrimonium is meestal geen eenvoudige opdracht wegens de omvang en de geschiedenis ervan. Bovendien moet op kostenefficiënte wijze aan tal van eisen op het vlak van technische en maatschappelijke duurzaamheid, veiligheid en comfort worden voldaan.

Het dynamische en enthousiaste OCW-team wil deze uitdaging met jou aangaan! In alle fasen van een wegenbouwproject staan we voor jou klaar. We zijn actief over het hele Belgische grondgebied, maar hebben een vestiging in elk Gewest (Sterrebeek, Waver, Woluwe). Zo zijn we ook dicht bij jou! Met onze diverse profielen bieden we een multidisciplinaire en integrale aanpak voor onze bijstand, opleidingen en onderzoeksactiviteiten.

Pragmatisch advies op het terrein

assistance@brrc.be

Onze technologische adviseurs zoeken met en voor jou naar een onderbouwde, pragmatische en economisch haalbare oplossing. Ze adviseren aan de telefoon, sturen documentatie op, brengen een bezoek ter plaatse, laten aanvullende laboratoriumproeven uitvoeren, wonen vergaderingen bij of bestuderen dossiers. We zijn een referentielaboratorium voor asfalt-, beton- en

geotechnische proeven. Daarnaast beschikken we over de nodige apparatuur voor wegconditieonderzoek, verkeerstellingen en -analyses en geluidsmetingen. We stellen ook software ter beschikking, onder meer voor asfaltmengselontwerp, de keuze van aggregaten voor gekleurde bitumineuze verhardingen en het ontwerp van waterdoorlatende bestratingen.

Jouw opleiding bij onze Belgian Road Academy (BRAC)

training@brrc.be

In ons auditorium in Sterrebeek, ons opleidingslokaal in Waver of elders organiseren we opleidingen van algemene aard (zoals elk jaar in de winterperiode onze driejarige basiscyclus), over een specifiek onderwerp (zoals visuele inspectie van wegennetten en riolen) of op jouw aanvraag.

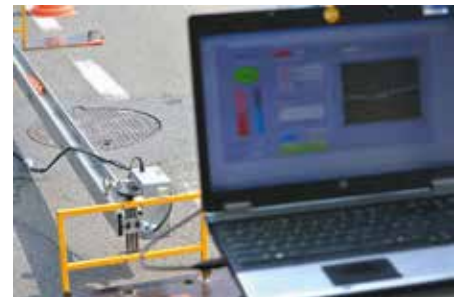

Innoveren, voor en met jou

innovation@brrc.be

We onderzoeken en ontwikkelen innovatieve oplossingen zoals een meetstoel voor de beoordeling van de kwaliteit van voetgangersverhardingen, een instrument voor de evaluatie van

een weginfrastructuurproject, een methode voor het meten van de kleur van gekleurde bitumineuze verhardingen, geluidreducerende deklagen en de toepassing van grondradartechniek in wegconditieonderzoek. We testen de oplossingen in onze laboratoria, op proefvakken (op onze eigen terreinen of elders) en in proefprojecten. Ben je bereid om hieraan mee te werken? Laat het ons weten!

Ons documentatiecentrum en onze publicaties, om kennis met jou te delen

biblio@brrc.be
publication@brrc.be

Heb je een naslagwerk in jouw vakgebied nodig? Met onze publicaties (handleidingen, synthesen, researchverslagen, meetmethoden, informatiebladen, OCW Mededelingen en Dossiers) en via consultatie van nationale en internationale databases bezorgen wij jou snel en gericht actuele informatie over materialen, technieken en werkwijzen.

Aarzel dus niet om een beroep op het OCW te doen: wij staan jou bij om valkuilen en daaruit voortvloeiende uitgaven te vermijden. Beter voorkomen dan genezen!

Participatie op alle vlak

Elke gemeente staat dit jaar voor de uitdaging een meerjarenplan te schrijven voor de komende zes jaar. In *Lokaal* laten we deze keer zien hoe het stadsbestuur van Halle hiervoor een inspiratieweek organiseerde, én doorgedreven participatie van zowel de eigen medewerkers als de inwoners van de stad.

Eind maart stonden niet alleen werkbezoeken in Aalst en Mechelen op het programma, er kwamen die week ook 32 sprekers over de vloer in het stadhuis van Halle, specialisten in smart city, klimaat, ruimtelijke kwaliteit maar evengoed HRM en interne organisatie. Ze kwamen voor tachtig mensen: beleidsmedewerkers, clusterverantwoordelijken, directeurs en de leden van het college van burgemeester en schepenen. Afhankelijk van het thema kwamen er soms andere medewerkers meeluisteren. ‘We stonden tijdens die inspiratieweek los van de hectiek van alledag, we kregen een helikopterzicht over wat we doen en hoe ze het ergens anders regelen, zodat we ons konden voorstellen hoe

we de stad en onze organisatie konden verbeteren,’ zegt algemeen directeur Jan De Winne. ‘Tegelijk wilden we over de thema’s heen van elkaar leren, zien wat er bij elkaar zoal speelt. Zo creëer je ook draagvlak.’

Marc Snoeck, gepokt en gemazeld in de lokale politiek maar pas sinds januari burgemeester, noemt het een succes, want deze week gaf volop inspiratie voor het meerjarenplan. ‘Bij het begin van een nieuwe legislatuur is dat meerjarenplan toch een hele uitdaging. We hadden al wel in grote lijnen een bestuursakkoord geschreven. Gelukkig konden we ook al gebruik maken van de omgevingsanalyse die de ambtenaren hadden opgesteld. Al behoren we niet tot de dertien centrumsteden,

Marc Snoeck:
‘Met de inspiratieweek wilde het managementteam de hele organisatie de gelegenheid geven om de gebaande paden te verlaten, het wilde ons inspireren door het contact met andere gemeenten en door de sprekers.’

Het stadsbestuur van Halle had tijdens het bezoek aan Mechelen bespeelbare kunst op het programma.

Idee zoekt stad

Uit de massa ideeën voor het participatieproject 'Idee zoekt stad' werden vier thema's met telkens twee projecten geselecteerd. De inwoners mogen nu kiezen welk van de twee uitgevoerd wordt.

Voor (be)leefbaar Halle: zomerse openluchtcinema of stedelijke spelavonden

Voor stad met een hart: vakantiekantoor voor mensen met beperkt budget of ruilwinkel voor baby- en kinderkleding

Voor stad vol natuurschoon: waterspeeltuin of wedstrijd voor meest fleurige straat

Voor stad in dialoog: inwonersdrink of ideeënsessie met debat per buurt of deelgemeente

toch doet Halle ook mee aan het onderzoek voor de stadsmonitor. Dit alles vormt een uitstekende basis en geeft de situatie weer zoals ze is. Met de inspiratieweek wilde het managementteam de hele organisatie de gelegenheid geven om de gebaande paden te verlaten, het wilde ons inspireren door het contact met die andere gemeenten en door de sprekers. Door alle ideeën die we hoorden, begonnen wij te filosoferen over waar we met het beleid naartoe willen tijdens de komende zes jaar. Die week gaf stof tot nadenken. Zoals de eerste sessie al: waaróm wil je die beleidslijnen trekken, denk daar beter eerst eens over na. Daar gaf die week de mogelijkheid toe.'

Voor Gaëlle Saelens die als beleidsmedewerker binnen de sector strategie & coördinatie de opdracht had gekregen de week te organiseren, voelde het een beetje als een schoolreis aan: 'Dat groepsgevoel hadden we sinds de samenvoeging van het personeel van stad en OCMW die week voor het eerst. Zo ontstond een groepsdynamiek van mensen die veel zullen samenwerken in de toekomst. Het globale plaatje werd door iedereen geapprecieerd.' De kosten van die week – zo'n 16.000 euro (hoofdzakelijk voor sprekers maar ook voor catering, logistiek en verplaatsing) – spaart de organisatie volgens algemeen directeur De Winne op de lange termijn uit.

Volop inspiratie

De keuze voor de werkbezoeken aan Mechelen en Aalst lag voor Halle voor de hand. Jan De Winne: 'Mechelen gaat al jaren in de goede richting, we hebben er de lokale economie bekeken, hoe ze leegstand bestrijden met pop-ups van startende ondernemers (MEST) en acties opzetten voor kindvriendelijkheid. Aalst heeft grote stappen vooruit gezet in de vorige legislatuur. Tijdens ons bezoek daar lag de klemtoon op het dienstverleningsconcept en de bibliotheek. Onze problemen komen ook in andere steden voor, dus zijn we gaan kijken hoe ze het elders oplossen. Centrumsteden beschikken bovendien over meer middelen, zij hebben een voorbeeldfunctie, wij kunnen van hen leren. In onze aloude winkelstraat, de Basieliekstraat, hebben we ook leegstand, we hebben in Mechelen vernomen welke valkuilen zij zijn tegengekomen, zodat we sommige problemen al kunnen onderwerpen.'

Ook de sprekers werden goed ontvangen. Burgemeester Marc Snoeck vond het zeer goed hoe duidelijk werd dat de duurzameontwikkelingsdoelstellingen de rode draad kunnen vormen in het meerjarenplan. 'Vanuit de VN hebben we een duidelijk kader gekregen. Peter Wollaert vertaalde wat er al in grote bedrijven gebeurde naar de lokale besturen, hij situeerde alle doel-

Gaëlle Saelens:
'Met die inspiratieweek hebben we mensen trek willen geven en warm willen maken. Daarna mogen er geen honderd regeltjes volgen die de medewerkers kunnen afremmen in de uitvoering ervan.'

stellingen en wat de finaliteit ervan was. Als gemeente kun je op dat vlak iets betekenen.'

Daarnaast wil Halle ook een smart city worden. 'Op 1 september begint er een voltijds innovatiemedewerker. Dat zal het beginpunt zijn,' zegt Jan De Winne. 'Innovatie is een van onze

vier transversale doelstellingen, naast kindvriendelijkheid, toegankelijkheid en duurzaamheid, die we dus op alle vlakken nastreven.' Die doelstellingen zullen door het meerjarenplan lopen, elk initiatief moet de toets van die vier doelstellingen doorstaan. Toch wordt het nog een moeilijke oefening. 'In eerste instantie zullen we de behoeften van de burgers in kaart brengen. Voordat je een oplossing zoekt, moet je de dagelijkse ergernissen kennen. Je moet een duidelijk zicht hebben op de problemen voor je de oplossingen en de prioriteiten daarin bepaalt.' Aan elk thema geeft Halle een eigen invulling. Marc Snoeck geeft als voorbeeld TOPdesk waarmee Halle in

mei is begonnen: 'Dankzij TOPdesk krijgen we meer inzicht in welke vragen er binnenkomen en wat we ermee doen, dat is interessant voor het college, het managementteam en de diensten. Zo kun je zien wat je structureel moet veranderen. Hiermee willen we de burgers ook meer aanspreken en hun transparantie bieden. Ze moeten weten waarom ze soms twee weken moeten wachten voor er iets aan een melding wordt gedaan. Dikwijls zit er een cascade van vragen en prioriteiten achter.'

Sinds de inspiratieweek gebruikt Halle meer sociale media in de communicatie. 'De communicatiedienst is daar

meteen mee begonnen,' zegt burgemeester Snoeck. 'Ze schakelen de sociale media nu heel constructief in. Zo worden in Halle op dit moment veel bruggen gebouwd, wat de nodige problemen geeft voor het verkeer. Nu heeft de communicatiedienst bijvoorbeeld twee filmpjes gemaakt voor twee bruggen, ze staan ook op de website.' Volgens Gaëlle Saelens kreeg de communicatiedienst tijdens de inspiratieweek bevestiging in wat hij al wilde doen. 'Nu hoeven ze hun collega's niet meer te overtuigen, iedereen heeft het toen ingezien, de andere diensten zijn nu bereid om communicatie al vanaf het begin in het project op te nemen.' Algemeen directeur De Winne heeft

Care Office Cleaning

- ▶ Jarenlang **facilitaire partner** van verschillende openbare instellingen o.a.:
- ▶ Ervaring in **sociale economie**
- ▶ **Klanten helpen** met behalen **doelstellingen SDG's**

MEER WETEN?
Scan de code en stel je vraag

**SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS**

Jan De Winne:
‘Innovatie is een van onze vier transversale doelstellingen die we dus op alle vlakken nastreven. Op 1 september begint er een voltijds innovatiemedewerker. Dat zal het beginpunt zijn.’

nu de ambitie om elk jaar een inspiratiedag te laten doorgaan om zo over de transversale doelstellingen na te denken. ‘In plaats van te kiezen voor gemakkelijk onderhoud willen we als stad beleving brengen zodat er altijd iets te ontdekken valt.’ Als voorbeeld denkt burgemeester Snoeck meteen aan het bespeelbaar ruimteschip dat binnenkort landt op het zwembadplein. ‘Dat is een van de zeven kunstwerken die we binnenkort realiseren.’

Idee zoekt stad

Voor het participatieproject ‘Idee zoekt stad’ bedachten de inwoners van Halle dit voorjaar 458 ideeën. Daaruit werden vier thema’s geselecteerd, per thema werden twee projecten gekozen door het schepencollege. Van deze acht projecten werden korte filmpjes gemaakt met de inwoners die het idee hadden ingediend. Nu kan de bevolking stemmen welk project effectief gerealiseerd zal worden. ‘Van de acht worden uiteindelijk vier projecten gekozen én uitgevoerd,’ zegt Jan De Winne stellig. ‘We hebben bovendien opzettelijk alleen ideeën overgehouden die nog niet in de pijplijn zaten. Vanaf september zullen we terugkoppelen naar al die ideeënleveranciers. Nu wachten we dus de stemming af via de stadsapp.’ Gaëlle Saelens wijst erop dat dit het luik burgerparticipatie is, maar dat de tachtig deelnemers tijdens de inspiratieweek ook ideeën konden inleveren via WhatsApp en een online tool. ‘In die week kwamen er constant ideeën binnen. Ondertussen hebben

we ze gebundeld, en nemen we ze mee op in het meerjarenplan.’

‘Later kunnen we dan zien wat ervan is gerealiseerd,’ zegt Jan De Winne. ‘Maar door de ideeën op te vragen, worden ze soms al gerealiseerd. Zo kwam bij “Idee zoekt stad” het voorstel binnen om Hoplr te gebruiken voor buurtcommunicatie. Ondertussen zijn er in onze deelgemeente Buizingen al verschillende gezinnen mee begonnen, ze hebben deze zomer via die app zelfs een picknick voor de buurt georganiseerd.’

Nieuwe organisatie

‘Hoe ben je intern georganiseerd? Hoe is de relatie tussen administratie en bestuur? Als je het bestuur meteen mee aanspreekt, verlies je minder tijd.’ Volgens Jan De Winne zette de inspiratieweek ook aan om zich anders te organiseren. ‘In het meerjarenplan schrijven we dat we een wendbare stadsorganisatie willen worden, dat de administratie van een lijnorganisatie verandert in een projectorganisatie. We gaan dus meer projectmatig werken, bij voorkeur ook tijd- en plaats-onafhankelijk, waardoor de focus meer ligt op het realiseren van doelstellingen. We hebben elke week college, maar nu gaan managementteam en college ook een dag per maand samenzitten om de voortgang te controleren. Zo hopen we de effectiviteit en efficiëntie te verhogen. Ook willen we van in het begin van een project de wederzijdse verwachtingen uitspreken.’ De burgemeester staat hier ook vol-

ledig achter, in Mechelen leerden de medewerkers dat ze mogen falen als je hen aanzet om zelf aan het stuur te zitten. ‘Het is goed dat medewerkers handelen, ook al behalen maar acht van de tien projecten een goed resultaat. Dat is beter dan een rem inbouwen, zodat ze uiteindelijk maar twee projecten realiseren.’

Gaëlle Saelens noemt het ruimte bieden voor eigen initiatief: ‘Met die inspiratieweek hebben we mensen trek willen geven en warm willen maken. Daarna mogen er geen honderd regeltjes volgen die de medewerkers kunnen afremmen in de uitvoering ervan. Die trek is belangrijk voor de stad Halle, waar iedereen graag is en iedereen zijn ei kwijt kan, waar de eigen medewerkers tevreden zijn en zich betrokken voelen in het verhaal van de stad.’

In de week van ons gesprek is Jan De Winne volop met het papierwerk van de meerjarenplanning bezig, want het plan staat binnenkort op de agenda van het college en de gemeenteraad. ‘Dankzij die week zullen we bij de presentatie van het meerjarenplan iedereen mee hebben. Inhoudelijk zal er weinig discussie zijn. We zijn er ook opzettelijk vanaf de inspiratieweek mee begonnen, iedereen had nadien nog een maand de tijd om input te leveren. Tot nu toe is er weinig geschrapt, dat doen we in september, dan moeten we zien wat er financieel haalbaar is.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Oplaadpunten voor elektrische fietsen

Stijlvol straatmeubilair

Zelfreinigende toiletten

/ UW PARTNER BIJ HET UITBOUWEN VAN MOBILITEITSKNOOPPUNTEN

Een Mobiliteitsknooppunt is een **locatie waar verschillende vormen van openbaar vervoer en gebruikers zoals fietsers, voetgangers en autodelers... samenkomen**. Het knooppunt laat de gebruikers toe om veilig en efficiënt te veranderen van transportmiddel.

De mogelijkheden om een Mobiliteitsknooppunt samen te stellen zijn eindeloos. Daarom is het **belangrijk om samen te werken met een veelzijdige, klantgerichte partner** die ideeën kan uitwerken en die begeleiding biedt bij het opstellen van een dossier.

Bovenop **jarenlange expertise** op het gebied van overkappingen en straatmeubilair kan Verhofsté nv het volgende leveren: overkappingen, bushaltes, fietsenrekken, fietsenstallingen, verlichting, toegangscontrole, drinkfonteinen, lockers, infoborden, zitbanken, vuilnisbakken picknick ruimtes, zelfreinigende toiletten ...

Ruimte, energie en mobiliteit zijn eindig. Veel Vlamingen trekken zich daar in hun manier van leven, wonen en zich verplaatsen niet veel van aan. In zijn nieuwe boek gaat **Filip Canfyn** op zoek naar de oorzaken van die weerstand tegen verandering. Zijn conclusie is niet hoopgevend: alleen een rampscenario zal een broodnodige transitie op gang brengen.

Ingenieur-architect **Filip Canfyn** was aannemer, projectontwikkelaar en directeur stadsontwikkeling in Kortrijk. Nu is hij stafmedewerker bij de dienst voor investeringen van het katholiek onderwijs. Hij bouwt mee aan de scholen van morgen in West- en Oost-Vlaanderen. Onlangs verscheen *Waarom ruimte, energie en mobiliteit problemen zullen blijven*. In zijn vorige boek *Het syndroom van verkavelings-vlaanderen* stelde hij vijf jaar geleden de diagnose. Nu gaat hij op zoek naar de oorzaken van de scheefgegroeide Vlaamse ruimtelijke ordening en vooral van de stilstand.

‘In onze centrumsteden wonen de mindergoede mensen in vaak minderwaardige woningen of appartementen, en de zeer welgestelden die zich een loft of een woonst op een toplocatie kunnen veroorloven. **In de open ruimte tussen de steden en de dorpen woont de middenklasse in vrijstaande huizen met tuin.** Zodra het financieel kan, ruilen mensen de stad voor dat verkavelingsvlaanderen en treden ze toe tot de middenklasse. Op de onderlaag en een kleine top laag na behoort iedereen intussen tot de middenklasse. Die wil behouden wat ze heeft en vreest bij transities veel te verliezen en terug te vallen in de onderlaag. Alle grote politieke partijen spelen daarop in. Ze willen de middenklasse niet tegen de haren in strijken en stellen het economische systeem van de sociaal gecorrigeerde vrije markt niet ter discussie. Alles blijft bij het oude: de betonstop en het rekeningrijden worden op de lange baan geschoven, aan de woonbonus en de salarisauto’s wordt niet geraakt. Politici denken in oneliners, hun verste horizon zijn de volgende verkiezingen. Dat is wat ik het populiberalisme noem, dat nagenoeg alle politieke partijen aanhangen.’

‘Vijf jaar geleden ging ik er nog van uit dat de keuze voor verkavelingsvlaanderen tegen de eindigheid van ruimte, energie en mobiliteit zou opbotsen en dat uit noodzaak voor meer stedelijkheid en herdorping zou worden gekozen. Ik heb me vergist. **De vijf-voor-twaalf-logica leidt tot mentale lethargie. Het wordt vier voor twaalf en we overleven, het wordt drie voor twaalf en het systeem stort nog niet in.** De klimaatverdragen van Kyoto en Parijs wilden de opwarming van de aarde onder de twee graden houden. Intussen lijken we die twee graden met zijn allen al te aanvaarden. Om niets te moeten doen en het feestje te kunnen voortzetten,

komen we met doodoeners als “we zullen wel zien” of “we zullen het wel oplossen” of “in een crisis is de menselijke inventiviteit het grootst”. Iedereen die aan de alarmbel trekt, wordt weggezet als een onheilsprofeet. **De sociologische grondstroom van de vermiddenklassing en het populiberalisme dat daar een politieke stem aan geeft, staan elke grondige verandering in de weg.’**

‘Het gaat over keuzes. Natuurlijk is er maar 200 miljoen euro voor sociale huisvesting of eenzelfde bedrag voor schoolgebouwen, omdat het geld aan andere zaken wordt uitgegeven. Vier miljard euro gaat naar de salarisauto’s. Tel daar de woonbonus, de subsidies voor zonnepanelen en de renovatiepremies bij en je komt aan een jaarlijks bedrag van acht miljard euro dat vooral naar de middenklasse en de top laag gaat, de quintielen Q5, Q4 en Q3. Natuurlijk betalen die veel belastingen, maar daarmee bekostigen ze hun eigen incentives. Je zou die kunnen afschaffen, hun belastingen wat laten dalen en nog genoeg overhouden om veel meer te doen voor de laagste inkomens, de quintielen Q1 en Q2, en hun woningen. Dat is een politieke keuze. Als argument tegen de betonstop wordt vaak gezegd dat het niet haalbaar is om alle eigenaars van gronden die niet worden aangesneden, te vergoeden. Wel, dat zou naar schatting 9 tot 15 miljard euro kosten. Een bom geld, maar ook niet meer dan vier jaar salarisauto’s.’

‘Ook lokale politici worden niet verkozen om hun visie, kennis en moed, maar dankzij hun capaciteit om zoveel mogelijk stemmen te halen. Het professionele niveau van de ambtenaren is er sterk op vooruitgegaan, zij weten wat nodig is maar botsen op de politieke muur. **Het beleid is doorgaans niet meer dan een opsomming van maatregelen om iedereen te vriend**

**Meer, meer, meer
kan niet meer**

te houden, terwijl er geen tijd meer is voor dat eeuwige en-en-beleid. Er moeten keuzes gemaakt worden, het zal of-of moeten worden. Ik hoop echt dat we die omslag zien in de gemeentelijke meerjarenplannen die nu worden opgemaakt. Denk eerst eens na over de gemeente in 2025-2030. Hoe moet die eruitzien? Waar wil je staan? Wil je groeien of niet? Ga je voor en-en of voor of-of? Hoe wil je dat er gewoond wordt? Hoe ga je om met de groeiende woonvraag? Bij welk soort mobiliteit wil je uitkomen? Welke voorzieningen wil je hebben? Hoe moet het werken in de gemeente eruitzien? Dat moet de basis zijn voor de beleidsprioriteiten. Ik hoop echt dat we het in de meerjarenplannen niet weer moeten doen met “de heraanleg van het gemeenteplein”, “het versterken van de deelgemeenten”, “meer groen”. **We hebben visie nodig, terwijl het vaak vooral over visibiliteit gaat: de pretstad, de feeststad, de citymarketing.’**

‘Ofwel wordt een zelfvernietigende evolutie in gang gezet, ofwel zullen verkavelingsland, vermiddelenkassing en populiberalisme zichzelf moeten corrigeren om maximaal overleidend te kunnen blijven. De angst dat mensen veel of zelfs alles kunnen verliezen als ze hun destructief gedrag niet intomen, stoppen of omkeren, kan dan tot een correctie leiden.’

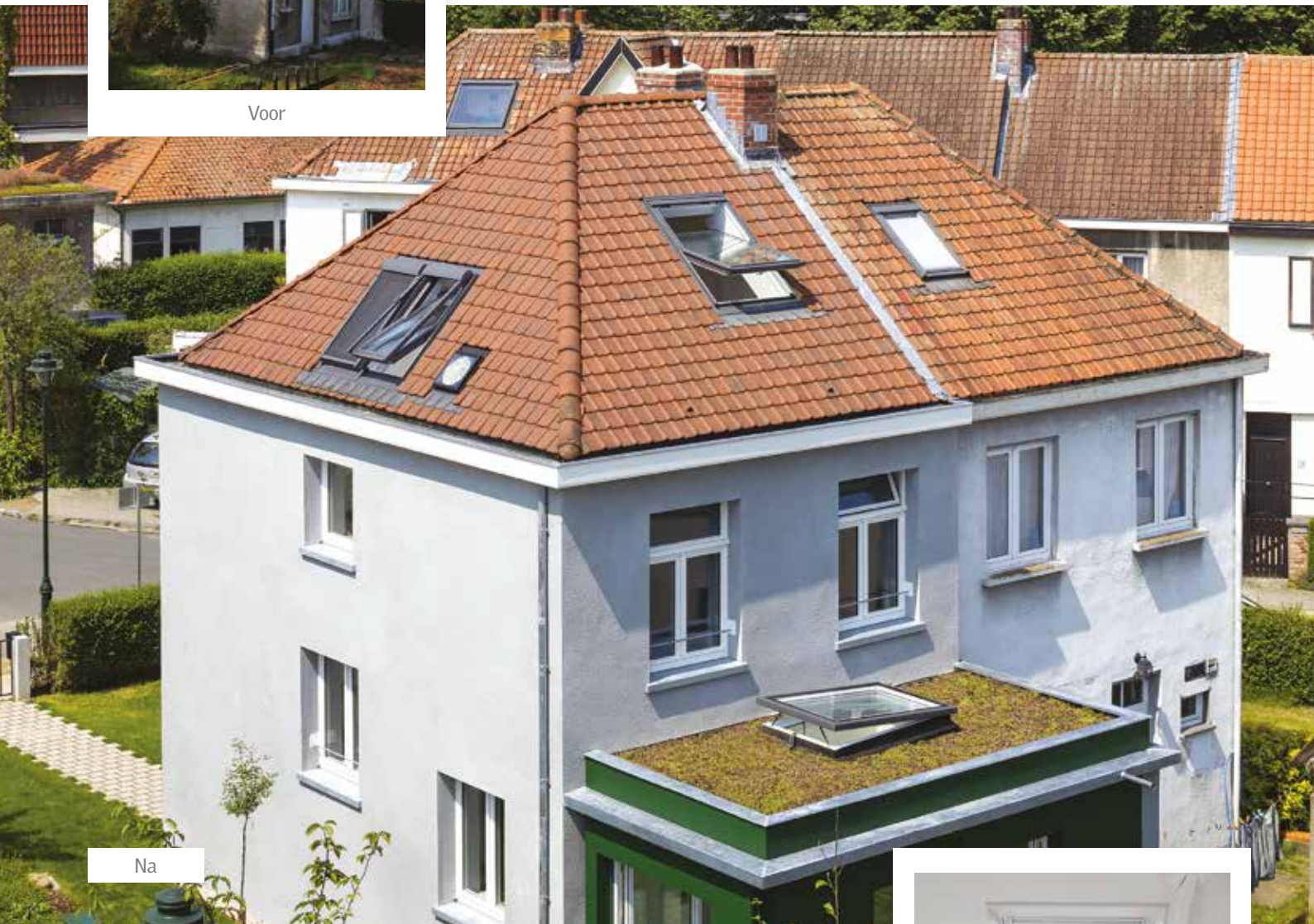
‘Ik zie twee rampscenario’s die het zelfbehoudmechanisme in gang kunnen zetten. Het eerste is het volledig vastlopen van de mobiliteit. Er is de economische en ecologische schade, de daling van de levenskwaliteit, de toename van de verplaatsingskosten, er zijn de verkeersslachtoffers. De tolerantie voor die verliesposten is eindig. **Als alles echt stilstaat, zullen de juiste vragen over woonwerkverkeer, over woonpatronen, woonattitude, woonlocatie wel gesteld moeten worden.** Het tweede rampscenario is de demografische tijdbom. **Tegen 2030 komen er in Vlaanderen tot 200.000 huishoudens bij,** vooral mensen met een lager dan gemiddeld inkomen. Dat zal de spanning op de onderste helft van de woonmarkt doen toenemen en het status-quo onder druk zetten, ook in verkavelingsland. Helaas wordt die vraag naar woningen vandaag niet verstandig gehanteerd om een ommekeer pro ruimte, energie en mobiliteit teweeg te brengen, om een transformatie van verkavelingsland en een hulpprogramma voor wonen in de steden op te zetten. We zullen moeten wachten tot het woonprobleem echt uit de hand loopt, voordat het zelfbehoudscenario echt in gang wordt gezet, vrees ik.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Voor

Een energiebesparende renovatie voor de sociale woningen in uw gemeente?
Ontdek een eenvoudige en betaalbare oplossing.

Na

Combineer energie-efficiëntie met comfort, dankzij het RenovActive concept.

Het RenovActive concept, een samenwerking tussen VELUX en de Anderlechtse Haard, maakte het mogelijk om de energie-efficiëntie van een sociale woning sterk te verbeteren en tegelijk meer comfort en een groter ruimtegevoel te creëren dankzij natuurlijk licht en ventilatie.

Het door onze architecten ontwikkelde concept RenovActive kan eenvoudig nagebootst worden in de sociale woningen van uw gemeente.

Op zoek naar een oplossing die rekening houdt met de realiteit van sociale huisvesting? Onze experts helpen u graag verder.

Surf naar <https://renovactive.velux.be> of contacteer ons via professionalsupport@velux.com om het volledige dossier te ontvangen.

Na

BWMSTR

1999/2019

OPEN OPROEP

20 jaar architectuur in publieke opdracht

De Open Oproep selectieprocedure voor ontwerpers werd twintig jaar geleden in het leven geroepen door de eerste Vlaams Bouwmeester Bob Van Reeth. De procedure is tot op vandaag een belangrijk instrument voor lokale besturen om dankzij het Team Vlaams Bouwmeester tot ambitieuze en aantrekkelijke publieke architectuur te komen. Niet alleen het huidige aanzijn van Vlaamse steden en gemeenten, ook het denken en spreken over architectuur in Vlaanderen werden erdoor bepaald. In *Lokaal* belichten we dit najaar een aantal projecten, in dit nummer is dat nieuwe infrastructuur voor vrijetijdsbeleving.

Academie voor muziek, woord en dans DILBEEK

ontwerp Carlos Arroyo

opdrachtgever gemeentebestuur Dilbeek

open oproep gepubliceerd in 2006, gerealiseerd in 2012

foto's Stijn Bollaert

De Academie ligt naast een residentiële wijk, het natuurgebied Wolfspuiten en CC Westrand, een gebouw geïnspireerd op het nieuwe brutalisme. Aan de boszijde reflecteert een discrete aluminium gevel de natuur, terwijl de daktypologie verwijst naar de woningen aan de overkant van de straat. De straatgevel kreeg glazen lamellen, aan de ene zijde bedrukt met een fotomontage van het bos, aan de andere zijde verwijzen kleurvlakken naar een schilderij van Alfons Hoppenbrouwers, de architect van CC Westrand. Aan de zijde van de Westrand gaan de twee publieke gebouwen met elkaar in dialoog. Een grote uitkraging vormt een overdekte publieke ruimte en herbergt binnen de concertzaal. Door een slimme schakeling kan deze los van de rest van het gebouw worden gebruikt.

Stedelijk sportcentrum GENK

ontwerp BEL architecten en Ney & Partners.

opdrachtgever stadsbestuur Genk

open oproep gepubliceerd in 2009, gerealiseerd in 2015

foto's Tim Van de Velde

Het Stedelijk Sportcentrum is sinds 1975 hét centrale knooppunt voor de sportbeoefening in Genk, met zowel indoor- als outdoorfaciliteiten. Het bestaande betonnen complex heeft een bijzondere dakconstructie: een schaaldak bestaande uit hyperbolische paraboloiden of hypars. BEL architecten en Ney & Partners hebben naar een uitbreiding gezocht zonder het uitzicht op de bestaande compositie te belemmeren. Door een onafhankelijk gebouw op een afstand van het bestaande in te planten, ontstaat er een nieuw plein en een relatie tussen de twee gebouwen. Ook het nieuwe gebouw heeft een bijzondere structuur opgebouwd uit drie bogen, het geeft het gebouw een stevig imago.

Bibliotheek en sociale campus DENDERMONDE

ontwerp BOB361 architecten

opdrachtgever stadsbestuur Dendermonde

open oproep gepubliceerd in 2002, gerealiseerd in 2010

foto's Stijn Bollaert

BOB 361 architecten zagen in de site een spanningsveld tussen de stedelijke voorkant en de landelijke achterkant. De kwaliteiten van de achterliggende landelijke zone wilden ze tot in het centrum van de stad brengen door de permeabiliteit van de site te behouden. Door een doorgang (passage-promenade) te creëren, maken ze een veel langere voorgevel, waarin ze de typisch Vlaamse wachtgevels van het naastliggende schoolgebouw willen spiegelen. Met hellende vlakken hebben ze een tweede landschap boven op het gebouw gecreëerd én het ruimtebeslag beperkt. Parkeren doe je niet naast maar op de bibliotheek, waardoor er minder oppervlakte wordt verhard.

vrije
tijd
in
schoonheid

STIJNBOLLEKERT

Schepen van alle scholen

Zowel beslagen politici als nieuwbakken schepenen kiezen voor de bevoegdheid van onderwijs. **Griet Van Olmen** kan het als schepen in Nijlen niet meer missen want het draait om mensen, en **Pieter Indemans** ziet vooral mooie samenwerkingsmogelijkheden tussen onderwijs en jeugd en bibliotheken.

‘Ik begrijp niet dat je als verkozenen géén schepen van onderwijs zou willen worden,’ glimlacht Griet Van Olmen, schepen in Nijlen. Nochtans was de stap voor de ondernemer en landbouwingenieur die zij is, niet zo evident. ‘Beleid voeren voor landbouw of toerisme kende ik, de nadruk ligt daar op dossiers. Maar onderwijs draait vooral om mensen en relaties. Dat zou ik niet meer kunnen missen.’ Nijlen, tussen Lier en Herentals, telt zo’n 23.000 inwoners en was vroeger vooral bekend om zijn diamantslijperijen. Het Diamantpad, een dertig kilometer lange lokale fietsroute, herinnert daar nog aan. De gemeente telt veel scholen. Voor kleuter- en lager onderwijs kunnen kinderen terecht in drie gemeentelijke basisscholen. Alle drie heten ze Goezo!, niet alleen een woordspeling maar ook de afkorting van ‘Gemeentelijk Onderwijs, Echt Zorgzaam Onderwijs’. Er is Goezo! Kerkeblokken, Goezo! Kessel en Goezo! Klokkenlaan. Daarnaast zijn er twee basisscholen van het GO! en vier vrije basisscholen. Na de lagere school kunnen kinderen terecht in het gemeentelijke GITHO Nijlen en het vrije Sint-Calasanz-instituut. Ten slotte is er in Nijlen ook buitengewoon onderwijs (vrije net) en gemeentelijk deeltijds kunstonderwijs.

Barometer

‘Het GITHO was jarenlang een school voor technisch en beroepsonder-

wijs, maar sinds het schooljaar 2016-2017 hebben we stapsgewijs de aso-studierichting wetenschappen-wiskunde ingevoerd,’ zegt Griet Van Olmen. In 2013 werd zij schepen van onderwijs, een ambt waarin ze na de jongste gemeenteraadsverkiezingen voor opnieuw vijf jaar bevestigd is. ‘Dat heeft vooral te maken met de groeiende aandacht voor STEM-onderwijs en de hervorming van het secundair onderwijs. Beide bieden ons nieuwe kansen. Het zou onlogisch zijn, mocht een school die sowieso alle technische infrastructuur en didactisch materiaal in huis heeft, niet op de STEM-kar springen. Meteen hopen we een diverser publiek aan te trekken, meer meisjes ook. De Nijlense leerlingen krijgen meer keuze in hun eigen gemeente.’ Daarmee beantwoordt Van Olmen meteen de vraag hoe belangrijk gemeentelijk onderwijs voor haar is en of de gemeente dat beleidsdomein niet beter zou overlaten aan andere netten of koepels. ‘Als schepen wil je dat de inwoners van je gemeente een saamenhorigheidsgevoel hebben. Het sociale weefsel, de sociale controle, dat is belangrijk voor mij. Zelf onderwijs

mogen inrichten is daar een hefboom voor. Tegelijk is de school een barometer voor wat er leeft. Scholen zullen lokale problemen niet oplossen, maar kunnen ze wel signaleren. Bovendien zit onderwijs niet op een eiland, er zijn veel links met andere beleidsdomeinen, zoals milieu, verkeer of sport.’

Netoverschrijdend overleg

Als schepen van Onderwijs en als schoolbestuurder staat Griet Van Olmen ambtshalve het dichtst bij de gemeentelijke scholen. ‘Ze geven me veel inzichten over onderwijs in het algemeen. Tegelijk heb ik er vanuit het beleid veel impact op het budget, het onderwijsaanbod en het personeelsbeleid. Toch vind ik het minstens zo belangrijk dat de schooldirecteurs autonoom hun school kunnen besturen, ik houd niemand bij het handje. Bovendien voel ik me schepen van

Pieter Indemans:
‘Alleen overleg met alle betrokken partijen, wederzijds begrip en inspraak maken doordachte en gedragen beleidsbeslissingen mogelijk.’

STEFAN DEWICKERE

alle Nijlense scholen. Toen ik schepen werd, was er weinig synergie tussen de scholen. Een van de eerste zaken die ik heb ingevoerd, was structureel netoverschrijdend overleg. Drie keer per jaar komen we met alle schooldirecties samen. We bespreken er thema's die voor alle scholen belangrijk zijn, peilen naar gemeenschappelijke behoeften, nemen beslissingen waar elke school goed mee is. Een voorbeeld: Nijlen profileert zich als groene gemeente en stimuleert de inwoners om veel groen aan te planten. Ook de scholen. Op het overleg vernamen we dat een school hagen had aangeplant maar niet de middelen had om ze te onderhouden. Ook andere scholen sukkelden wat met hun groenonderhoud. Dat leidde tot de principiële beslissing om de gemeentelijke groendienst in elke school te laten bijspringen. Of dit: toen de verkoop van suikerhoudende dranken

in scholen verboden werd, beslisten we samen hoe we hierover zouden communiceren. Tegelijk onderzochten we binnen het gemeentebestuur of we niet in elke school drinkwaterfonteinjes konden plaatsen. Dat is de sterkte van zo'n overlegorgaan. Samen met de directies komen we tot ideeën en oplossingen voor problemen. Toen één basisschool, die vlak bij het station ligt, plots veel kinderen van vluchtelingen over de vloer kreeg, hebben we een betere spreiding over de scholen kunnen realiseren. Dat zou vroeger veel lastiger geweest zijn. En de hervorming van het secundair onderwijs heeft ertoe geleid dat lagere en secundaire scholen nu meer samenwerken. Tussen de netten én tussen de onderwijsniveaus is er een gezonde kruisbestuiving ontstaan.'

500.000 euro

Onderwijs kost geld. Veel daarvan, ongeveer acht miljoen euro, komt van de Vlaamse overheid, maar daarnaast

moet Nijlen jaarlijks zelf nog een half miljoen euro bijpassen. 'Daarom spelen we het concept van de brede school uit,' vertelt Griet Van Olmen. 'De gebouwen van de gemeentelijke scholen staan niet meer leeg buiten de schooluren. We organiseren er onze personeelsexamens, er zijn avondcursussen (van naaien tot lassen), in de basisscholen vinden vakantieactiviteiten voor kinderen plaats. Een mooi voorbeeld is het initiatief van Technopolis. Die organisatie organiseert studiedagen-op-verplaatsing voor lager onderwijs. We gaven ze een week lang onderdak in de polyvalente zaal van het GITHO. Hier hoor je trouwens weer het STEM-verhaal van daarstraks. Technopolis gaf shows voor kleuters en voor de onder- en bovenbouw van het lager onderwijs; alle kinderen waren welkom.'

Ook een onderwijsschepen met veel goede wil en zin voor samenwerking kan zich machteloos voelen. 'Het M-decreet, de hervorming van het secun-

KunstKuur: tweemaal bingo!

Dit schooljaar krijgen 98 scholen uit heel Vlaanderen een kunstleerkracht in de klas. KunstKuur heet het initiatief en het is vorig schooljaar gelanceerd door onderwijsminister Hilde Crevits. Het idee: elke leerling, ongeacht zijn thuissituatie, in contact brengen met kunst en cultuur. Op die manier leren ze ook de kunstacademie in de buurt kennen, want die trekt nog te vaak enkel kinderen uit de hogere middenklasse. 'We zijn apetrots dat twee van de 98 geselecteerde projecten van onze Nijlense scholen komen,' zegt Griet Van Olmen. 'GO! Basisschool De Zevensprong haalde het met "Kriebelen achter bomen". De school wil bomen, kriebelbeesten en beeldelementen via muzische vorming samenbrengen. De leerlingen gaan daarbij op ontdekkingsstocht naar hun eigen talenten. Vier uur per week komt een leraar van de academie Nijlen hiervoor naar de school. En ook het GITHO ondergaat drie jaar lang een kunstkuur. Het wordt een echt STEAM-project, waarin de A voor Art staat. Tweehonderd leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs gaan werken en creëren met nieuwe materialen en expressievormen. Een leerkracht van het deeltijds kunstonderwijs komt daarvoor zes uur per week naar de school. Techniek en kunst versmelten op die manier tot één leerdomein.'

dair onderwijs, het groeiende lerarentekort... Brussel lanceert goede ideeën, maar wij moeten het hier doen en dat is niet evident. Om het M-decreet echt te doen functioneren moet er veel meer budget beschikbaar zijn. Soms hebben we echt de neiging om als gemeente financieel bij te springen, maar dat zou een zeer verkeerd signaal zijn. Dan zeg je eigenlijk tegen de Vlaamse overheid: "Geen probleem, wij zullen dat wel betalen", maar zo zit de onderwijsfinanciering niet in elkaar. En dat signaal gaat via mijn partij naar Brussel.'

Wederzijds proces

De tijd dat burgemeester en schepenen vanuit een ivoren toren beleid voerden, is voorbij. Ook voor Griet Van Olmen. Gaat ze vaak persoonlijk de temperatuur opmeten in de scholen? 'In het begin wel, ik was wekelijks in een school te vinden, want ik wilde absoluut de directies, de leraren, de leerlingen en de ouders leren kennen. Nu ligt het gemiddelde op één spontaan bezoek per schooljaar, maar daarnaast neem ik zoveel mogelijk alle uitnodigingen aan. Met de gemeentelijke scholen is er sowieso periodiek overleg. Elk school-

bezoek betekent voor mij ideeën, problemen en initiatieven aftoetsen. Dat is een wederzijds proces dat tot veel inzichten leidt, want uiteindelijk stroomt de hele samenleving door de schoolpoort naar binnen.'

Jongste schepen krijgt onderwijs

Pieter Indemans is in Dilsen-Stokkem pas sinds januari schepen van Onderwijs. Hij is zich nog volop aan het inwerken, maar is blij met zijn keuze. 'Tussen onderwijs, jeugdbeleid en bibliotheek liggen synergieën voor de hand. Die realiseren, vanuit een gezonde portie jeugdig enthousiasme, dat is mijn ambitie.' Op zijn eigen schoolloopbaan na had schepen Indemans geen voeling met onderwijs. Toch koos hij voor dat beleidsdomein, al is hij ook bevoegd voor Financiën, Jeugd en Bibliotheek. 'Strikt genomen sluit Financiën het best aan bij mijn masterdiploma Handelswetenschappen. Maar hier is het evident dat de jongste schepen het beleidsdomein Jeugdbeleid krijgt. Samen met Onderwijs en Bibliotheek vormt dat een drieluik. Voor de vaak technische onderwijsmaterie heb ik aan burgemeester Sofie Vandeweerd een prima klankbord, informatiebron en hulplijn. In 2010, toen ik mijn eindexamen deed, heb ik mijn eindexamen aan de humani-

Griet Van Olmen:

'Als schepen wil je dat de inwoners van je gemeente een samenhorigheidsgevoel hebben. Zelf onderwijs mogen inrichten is daar een hefboom voor. Tegelijk is de school een barometer voor wat er leeft.'

ora haalde, was zij namelijk schepen van Onderwijs. Zoals elke schepen heb ik mijn eigen stijl en wil ik eigen accenten leggen, maar ik wil vooral de krachten bundelen in het belang van elke burger. Om de twee maanden heb ik overleg met de directies van de zeven stedelijke scholen. Die vergaderingen zijn heel constructief. Met andere schoolbesturen is het overleg wat beperkter, maar even opbouwend en professioneel. Dat biedt veel perspectieven voor geslaagd beleid.'

Flankerend onderwijsbeleid

'Op dit moment leg ik me er vooral op toe beleidsdomeinen te verkennen waarvoor ik bevoegd ben. Zo zijn er in het kader van flankerend onderwijsbeleid twee initiatieven gestart voor gelijke onderwijskansen: Boekentas en De Kriebelkoffer. Boekentas is huistaakbegeleiding na de schooluren voor kinderen van het eerste tot en met het vierde leerjaar die wat moeilijker kunnen volgen. De Kriebelkoffer is een project taalstimulering voor kinderen in de derde kleuterklas en het eerste leerjaar. Beide projecten kwamen tot stand via het Huis van het Kind, een partnerschap van organisaties die ouders en kinderen informatie en ondersteuning bieden omtrent opvoeding. In overleg met de basisscholen, het lokaal overlegplatform (LOP), het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en het buurtwerk worden de kinderen zes maanden lang op een speelse manier begeleid. Beide projecten hebben intussen hun nut bewezen.'

Wederzijds begrip

De drukke en gevaarlijke Rijksweg (N78) die Dilsen-Stokkem doormidden snijdt, maakt van verkeersveiligheid een voortdurend aandachtspunt. Tijdens deze bestuursperiode gaat er

vooral aandacht naar veilige fietsomgevingen. Is dit dan niet eerder het beleidsdomein van de schepen van Mobiliteit? Pieter Indemans: 'Zeker, maar dit illustreert mooi de voordelen van synergie tussen beleidsdomeinen. Elke betrokken partij heeft zijn eigen kijk op verkeersveiligheid. Scholen kijken bijvoorbeeld minder naar mobiliteit dan naar conflictsituaties die hun leerlingen dagelijks op hun fietsroutes ervaren. Maar van de technische en juridische beperkingen zijn ze minder op de hoogte. Zo is niet de gemeente maar het Agentschap Wegen en Verkeer bevoegd voor de Rijksweg en dus liggen oplossingen niet altijd voor de hand. Alleen overleg met alle betrokken partijen, wederzijds begrip en inspraak maken doordachte en gedragen beleidsbeslissingen mogelijk.'

Centrumgebouw

Gemeentelijke scholen, bibliotheek, cultuurcentrum, sporthallen en hun infrastructuur zijn een verhaal van nieuwbouw, onderhoud en renovatie. Ook dat zijn dossiers waarmee Indemans te maken krijgt. 'We proberen de werkmiddelen van de Vlaamse overheid zoveel mogelijk te gebruiken voor de gebouwen, dat zit wel goed. Zo kreeg de Bouwvakschool een volledige nieuwbouw, grotendeels gefinancierd met Agion-subsidies. Her en der zullen ook energetische ingrepen of renovaties nodig zijn om het vereiste EPB-niveau (Energieprestatie en Binnenklimaat) van 2020 te halen. Het grootste project is het nieuwe centrumgebouw op het Centrumplein Ter Motten. Dat zal deels ingenomen worden door de kunstacademie en het lost het lokalentekort van de humaniora op. De bibliotheek staat daar nu al en krijgt een uitbreiding in dat centrumgebouw. We willen bibliotheek, kunstacademie en school samenbrengen,

zodat onderwijs en cultuur meer samengaan. En met de sporthal op het plein is ook het beleidsdomein vrije tijd gelinkt. Het plein gaat naadloos over in het administratieve centrum. De ideeën en plannen voor dit centrumgebouw kregen vorm tijdens de vorige legislatuur. Nu zitten we in de opstartfase. Als het allemaal lukt, zal het klaar zijn in 2021-2022. Voor de stad is dat budgettair zeker haalbaar. Met het pleinproject willen we mensen samenbrengen, wat een grote vooruitgang is voor deze leefgemeenschap.'

Terug van weggeweest

Wat ziet de jonge onderwijsschepen als het grootste probleem in Dilsen-Stokkem? 'De jongeren hier houden,' zegt hij resoluut. 'Dat is in heel deze regio een probleem. Qua hogeschool kiezen velen nu voor Diepenbeek. Maar voor universitair onderwijs trekken ze bijna allemaal naar Antwerpen of Leuven. Na hun studies blijven de meesten daar plakken; ze gaan in die regio wonen en werken. Logisch, als je ziet dat je hier pas een treinverbinding hebt na een autoritje van een half uur. Van hieruit ben je sneller in Maastricht dan in Hasselt. Hasselt gaat nu wel steeds meer de concurrentie aan met Antwerpen en Leuven. Zo zijn er initiatieven voor jobcreatie met de Corda Campus, de toonaangevende techcampus in het centrum van de Euregio. Die wil de braindrain naar de grote steden inperken. Toch is en blijft het voor Limburg een moeilijke opgave om die jongeren hier te houden. We moeten op alle fronten sterk inzetten om onze jongeren na hun studies weer naar huis te halen. Gebeurt dat niet, dan kleurt de hele regio hier over enkele decennia letterlijk volledig grijs.' ■

JAN 'T SAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Aandacht voor levensbeschouwing en diversiteit op school

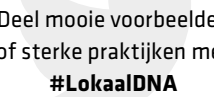

Alle kinderen moeten zich op school thuis kunnen voelen.

In 2017 startte in Mechelen een groep burgers uit de Marokkaanse deelgemeenschap samen met onderwijspartners en stadsmedewerkers een participatief diversiteitstraject. Het initiatief mondde uit in een actieplan met negen punten waarmee de stad voort aan de slag gaat, opdat alle Mechelse kinderen en jongeren zich op school thuis zullen voelen. Het einddoel is de grote ongekwalificeerde uitstroom in de stad beperken.

Toen een groep burgers in Mechelen een moslimschool wilde oprichten, drong burgemeester Bart Somers aan op inzicht over de achterliggende redenen van die vraag. Stafmedewerker Sociaal Beleid Lies Vandeneede en coördinator Leerrecht Anke Anthoni leerden van de initiatiefnemers dat de grote ongekwalificeerde uitstroom bij jongeren met Marokkaanse roots een belangrijke reden was, maar ook dat veel kinderen en jongeren zich niet thuis voelden in de Mechelse scholen en er weinig plaats was voor hun religieuze identiteit. 'De burgemeester besloot in overleg met die burgers te gaan, hij wilde hun vragen hoe we het onderwijs in Mechelen anders konden inrichten zodat alle kinderen er zich thuis voelen.' De uitnodiging werd aanvaard. Stad, onderwijs en initiatiefnemers stelden een referentiegroep samen, vrijwilligers en sleutelfiguren uit de Mechelse Marokkaanse deelgemeenschap.

De stad heeft gevraagd de referentiegroep uit te breiden, zodat ze niet langer beperkt blijft tot een deelgemeenschap, maar er ook oog is voor andere kwetsbare groepen in dit overlegorgaan.

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met
#LokaalDNA

Nadien vond een startvergadering plaats met vertegenwoordigers van alle Mechelse scholen, leden uit die referentiegroep en verschillende stadsmedewerkers. Op aanzet van de referentiegroep werd in aparte groepen gewerkt aan drie thema's: ouderbetrokkenheid, welbevinden (van de kinderen) en het bevorderen van een sociale mix. Elke werkgroep bestond uit stadsmedewerkers, mensen uit alle koepels van het onderwijs, en leden uit de referentiegroep. De referentiegroep trok het verdere traject en nodigde experts uit. De stad faciliteerde het geheel.

Hoofddoek: de olifant in de kamer

Ook al spitte elke werkgroep zich toe op een specifiek onderwerp, één thema overschaduwde alle gesprekken: de hoofddoek. 'Voor veel mensen van de referentiegroep vormde de hoofddoek een essentieel thema dat ze als allereerste punt wilden bespreken, maar voor verschillende vertegenwoordigers van het onderwijs was dit een heikel thema dat hun mandaat vaak oversteepte. Deze discussie blokkeerde initieel de hele werking. De burgemeester kwam als bemiddelaar tussen beide en stelde voor het thema van de hoofddoek uit de werkgroepen te halen, omdat dit het waardevolle initiatief dreigde te hypothekeren. Hij beloofde de referentiegroep wel het thema levensbeschouwing en hoofddoek later in een apart traject op te nemen,' zegt Lies Vandeneede.

Vanaf dan verliep het diversiteitstraject succesvol. Elke werkgroep kwam drie keer samen en in juni 2017 organiseerde de referentiegroep een plenum met alle bevindingen. Om de cruciale bevindingen niet verloren te laten gaan besliste de stad de belangrijkste besluiten om te zetten in het actieplan diversiteit en onderwijs. Volgens Lies Vandeneede en Anke Anthoni was dit een belangrijk kantelmoment: 'De referentiegroep was niet langer de regisseur, de stad nam het over. Het actieplan met negen speerpunten werd een onderdeel van het stedelijke beleid.'

Anke Anthoni, die al in januari 2018 als coördinator Leerrecht was aangeworven, kreeg de verantwoordelijkheid om het actieplan op te volgen. Ze moest ook het beloofde levensbeschouwelijke traject in goede banen leiden. 'Daarmee willen we de Mechelse basis- en secundaire scholen on-

dersteunen in het omgaan met levensbeschouwelijke diversiteit,' zegt ze. Het werd een meervoudig traject. 'We startten met een inspiratieavond, toegankelijk voor alle onderwijspartners. We hadden als experts Khalid Benhaddou en Emilie Le Roi uitgenodigd. Hun boek *Halal of niet, Alle vragen omtrent islam en onderwijs in Vlaanderen beantwoord* was net verschenen, voor ons het ideale vertrekpunt. Nadien organiseerden we een verdiepende, net-overschrijdende focusgroep die vier keer bij elkaar kwam. Naast de onderwijspartners zetelde ook de referentiegroep als belangrijke partner in dit overleg. We bespraken samen onder leiding van een moderator casussen uit de scholen en we werden in de gesprekken bijgestaan door Khalid Benhaddou en Emilie Le Roi.'

Het voorafgaande traject vormde hierbij een belangrijk voordeel, stelt Anthoni: 'Hierdoor was er al het nodige vertrouwen gegroeid tussen de referentiegroep, de stedelijke medewerkers en de onderwijsafgevaardigden. Dit basisvertrouwen was en is noodzakelijk bij het overleg over delicate levensbeschouwelijke aspecten.'

En wat met de hoofddoek? 'Dit thema is inderdaad aan bod gekomen,' zegt Anke Anthoni. 'Het waren heel emotionele gesprekken. Tot een consensus zijn we nog niet gekomen, maar de belangrijke conclusie luidt dat het niet eens zijn met elkaar geen reden is om niet met elkaar in gesprek te gaan. Het was belangrijk dat dit werd besproken in een respectvol kader.' De stad is er nog steeds over in gesprek met de verschillende onderwijskoepels. Het thema wordt trouwens vooral bovenlokaal verder opgenomen, want deze discussie overstijgt uiteraard de specifieke context van Mechelen.

Naast de focusgroep met vertegenwoordigers van alle Mechelse scholen, stadsmedewerkers en de referentiegroep omvatte het levensbeschouwelijk traject ook ondersteuning op schoolniveau. 'Het belangrijkste aandachtspunt was de handelingsverlegenheid in de Mechelse scholen bij concrete cases individueel en op klasniveau te verminderen. Daarvoor biedt een stedelijke scholenwerker specifieke ondersteuning aan.' Dat gebeurt met Europese financiering vanuit het Interreg 2 Zeeën fonds (in het project SIREE). Net zoals bij het algemene diversiteits-

Negen Mechelse actiepunten school en diversiteit

1

Een diversiteitsvriendelijke schoolpraktijk en curriculum

2

Aandacht voor ontwikkeling van het Nederlands

3

Plaats voor anderstaligheid en meertaligheid

4

Werken aan ouderbetrokkenheid en participatie

5

Evenwichtig inschrijvingsbeleid/sociale mix in de scholen

6

Diversiteit in leerkrachtenteams en schoolbesturen

7

CLB als actieve partner

8

Plaats voor culturele en religieuze identiteit in het onderwijs

9

Hogere gekwalificeerde uitstroom uit secundair en hoger onderwijs

www.mechelen.be/actieplan-onderwijs-en-diversiteit

Het overleg met de referentiegroep, stadsmedewerkers en de scholen creëerde wederzijds vertrouwen en zette diversiteit op de agenda.

traject van de stad, mondde het levensbeschouwelijke traject uit in concrete beleidsaanbevelingen. 'Enkele van deze aanbevelingen hebben we verwerkt in ons actieplan. Zo willen we aan alle leerkrachten die in Mechelen starten, een Mechels bad geven dat hen onderdompelt in de dagelijkse realiteit van "divers Mechelen" en hen meeneemt in het inclusief discours dat de stad hanteert binnen alle beleidsdomeinen. We hopen hiermee volgend schooljaar te kunnen starten,' zegt Anke Anthoni.

Ook de samenwerking met de referentiegroep is op langere termijn erg belangrijk gebleken. De referentiegroep komt nog altijd samen. De groep is het er, samen met stad en onderwijspartners, over eens dat uitbreiding nodig is. Zo blijft ze niet langer beperkt tot een deelgemeenschap, maar is er ook oog voor andere kwetsbare groepen in dit overlegorgaan. 'Dit is een grote uitdaging die we als stad ook mee willen ondersteunen,' zeggen Anthoni en Vandeneede.

Diversiteitsscreening Mechelse scholen

Structureel werken aan diversiteitsbeleid waarvan ook levensbeschouwing inherent deel uitmaakt, is een andere aanbeveling voor de scholen. Volgens Anthoni en Vandeneede is dit zeer belangrijk. 'Diversiteitsbeleid dient als preventie tegen ad-hocproblemen, steekvlammen en polarisatie.' Ook hiervoor werden in Mechelen de kiemen gelegd. Het overleg met de referentiegroep, stadsmedewerkers en de scholen creëerde wederzijds vertrouwen en zette diversiteit op de agenda. In de loop van 2018 hebben meer dan zeshonderd leerkrachten van dertig Mechelse scholen deelgenomen aan de 'DISCO - Diversiteitsscreening in onderwijs' van het Steunpunt Diversiteit en Leren. 'Hiermee heeft de stad een waardevolle stap gezet om het diversiteitsbeleid in de scholen in kaart te brengen. Elke school die heeft deelgenomen, krijgt een individueel gesprek met de onderzoekers, om te kijken hoe ze in de toekomst de uitdagingen zal aangaan. Ook de stad sluit aan bij deze gesprekken en kan de scholen meteen naar het actieplan verwijzen en dat dan weer verfijnen om beter in te spelen op de behoeften die de scholen signaleren. Zo kunnen we dit beleid verder vormgeven, tekorten en sterktes identificeren, en schoolteams versterken in het positief omgaan met diversiteit,' zeggen Vandeneede en Anthoni nog. ■

SABINE VAN CAUWENBERGE IS VVSG-STAFMEDEWERKER INTEGRATIE- EN INBURGERINGSBELEID

Verspreid wonen is zeer duur

Vlaanderen blinkt niet uit in ruimtelijke ordening: we wonen vooral in linten, en in de verkavelingen zijn de dichtheden laag. Dit verspreid wonen heeft wel voordelen, maar vooral veel nadelen, denk maar aan luchtvervuiling, biodiversiteitsverlies en afname van de waterinfiltratiemogelijkheden. Je hoeft geen financieel expert te zijn om je voor te stellen dat verspreid wonen ook duur uitvalt voor de gemeenschap. Maar hoeveel duurder?

Ook de Vlaamse overheid vroeg zich af hoeveel duurder verspreid wonen is. Voor het eerst geeft de studie 'De monetarisering van urban sprawl' daar een concreet beeld van. Ze moet het maatschappelijke debat aanzwengelen over waar we bijkomende woningen willen bouwen. Als we doorgaan met de open ruimte in te nemen zoals we nu doen, zullen de maatschappelijke kosten de pan uit swingen. Ontwikkelen we volgens de principes van het – nog niet goedgekeurde – Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, dan liggen ze een stuk lager. Zijn we nog strenger en beginnen we te ontharden om afgelegen bebouwde gebieden terug te geven aan de open ruimte, dan is de maatschappelijke prijs van bijkomende woningen het laagst.

Goed gelegen locaties verdichten

Vandaag de dag krijgen gemeenten vragen over de mogelijkheid voor het

opdelen van woningen, het verkavelen van gronden en het verdichten van bestaande bebouwde locaties. De uitkomst van deze studie kunnen gemeenten lezen als een uitnodiging om te investeren in ruimtelijk beleid gericht op verdichting op goed gelegen locaties. Op lange termijn betekent dat een aanzienlijke besparing.

De maatschappelijke kosten van mobiliteit per huishouden zijn dubbel zo groot in verspreide bebouwing als in stadskernen.

De studie onderscheidt vier verschillende gebieden: stadskern, dorpskern en stadsranden, verkaveling en linten, en tot slot verspreide bebouwing. Deze gebieden worden onderling vergeleken voor de thema's 'infrastructuur en

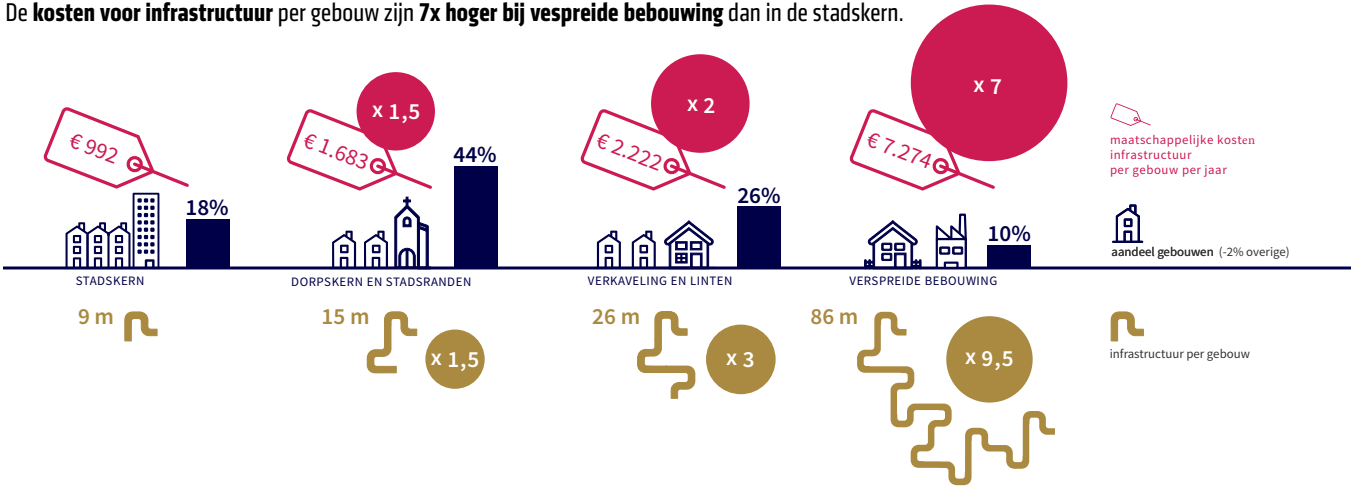
nutsvoorzieningen', 'mobiliteit' en tot slot 'open ruimte'.

Infrastructuur op de buiten is zeven keer zo duur

Mensen hebben veel infrastructuur nodig. Denk aan de wegen en aan nutsinfrastructuur zoals waterleidingen, verlichting, riolering, elektriciteit,

gas en telecommunicatie. Uit de studie blijkt dat bij verspreide bebouwing tien keer méér infrastructuur moet worden aangelegd voor één gebouw dan in de stadskern. De kostprijs per gebouw ligt daar dan ook hoger. Als er nieuwe in-

De **kosten voor infrastructuur** per gebouw zijn **7x hoger bij verspreide bebouwing** dan in de stadskern.

De maatschappelijke kosten van **mobiliteit** zijn **minstens dubbel zo groot** voor huishoudens buiten de stadskern.

Verspreide bebouwing zorgt voor **verlies aan open ruimte**. De **kostprijs** van dit verlies is **tot 4,5x groter dan in de stadskern**.

Reactie Vlaamse Confederatie Bouw: erkennen van de werkelijke huidige trends, kiezen voor verdichting van goede kwaliteit

De afgelopen tien jaar zet een bouwshift zich al sterker door in Vlaanderen: zoals kleinere woningen, vooral flats, en twee derde van de nieuwe woonprojecten hergebruiken ruimte. Dit gebeurt onder impuls van de markt en schaarse bouwgronden. De juridische voorraad aan ruimte voor wonen is in onze regio strikt gelimiteerd. Maar deze trend legt de VITO-studie naast zich neer, ze gaat uit van scenario's die ongebreidelde ruimte-inname voorspiegelen, waarbij maar eventjes duizenden kilometers wegen extra worden aangelegd. Het beleid en de regelgeving maken dit evenwel onmogelijk. Zo is de ruimtebalans al 25 jaar de garantie op bijna 1 miljoen ha open ruimte in Vlaanderen en de voorraad voor wonen is nagenoeg ongewijzigd. Voor industrie wordt intussen zelfs een stuk minder gereserveerd. Die realiteit maakt dat de miljarden euro's aan besparingen die de studie voorspiegelt geen waarheid kunnen worden. En we moeten beleidsmakers ervoor behoeden zich onterecht rijk te rekenen. Hoewel er in het zog van het

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen veel studies zijn verschenen over de historische kosten van verspreide bebouwing in Vlaanderen, zijn er weinig studies over de uitdagingen van vandaag. Daarbij gaat het om de noodzaak van hoogwaardige verdichting en de investeringen die ermee gepaard zullen gaan. Essentieel om onder andere de stadsvlucht bij jonge gezinnen tegen te gaan. Dat betekent in centra en kernen sneller werk maken van een breed aanbod aan diverse en betaalbare woontypes, goede openbare ruimte met blauw-groene dooradering, natuurtechnische ingrepen om hitte-eilandeffecten te vermijden, analyses over de mobiliteitsgevolgen voor stedelijke centra, meer tewerkstelling bij treinstations, versterking en vervanging van riolering en waterbuffering in (vooral overstromingsgevoelige) kernen. Maar ook dat de stedenbouwkundige regelgeving, de Vlaamse wooncode en lokale bouwvoorschriften worden aangepast. Dat alles is prioritair om ruimtelijke plannen slaagkansen te bieden.

frastructuur nodig is voor een nieuwe woning in een stadskern, dan zijn de aanleg en het onderhoud gemiddeld zeven keer goedkoper dan wanneer die woning ergens 'op de buiten' wordt gerealiseerd.

Mobiliteit in de stad maar half zo duur

Meer of minder verspreid wonen heeft natuurlijk gevolgen voor de verplaatsingsafstand per inwoner. Hoe groter de afstand, hoe meer die de auto gebruikt doordat er op fiets- en wandelafstand niet voldoende voorzieningen zijn. Dat uit zich in een hoger autobee-

zit per persoon en meer gereden kilometers per persoon. In een stedelijke omgeving wordt voor de helft van de verplaatsingen de auto gebruikt, terwijl dit bij verspreide bebouwing oploopt tot drie van de vier verplaatsingen. De maatschappelijke kosten van mobiliteit per huishouden zijn dubbel zo groot in verspreide bebouwing als in stadskernen.

Immens verlies aan ecosystemendiensten

In verspreide bebouwing is er meer verharding per gebouw dan in de stadskern. Dit verlies van open ruimte

zorgt ook voor een verlies aan ecosystemendiensten (voedselproductie, hout, watervoorziening, recreatie, koolstofopslag, afvang van fijn stof, geluidreductie en de meerwaarde van woningen met uitzicht op groen) dat 4,5 keer groter is. ■

ANN PISMAN IS TEAMVERANTWOORDELIJKE TEAM BELEIDSCONTEXT, ONDERZOEK EN EVALUATIE VAN HET VLAAMS PLANBUUREAU VOOR OMGEVING

Klik op www.ruimtevlaanderen.be 'onderzoek', vervolgens op 'studies' voor de studie 'Het monetariseren van de impact urban sprawl'

Reactie Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning: niet eens alles in rekening gebracht

De studie heeft de verdienste de maatschappelijke kosten van urban sprawl voor het eerst in Vlaanderen in kaart te brengen. De studie toont ook de meerwaarde van een kernversterkend beleid, dat nog duidelijker tot uiting zou komen als ook de maatschappelijke winsten op het vlak van gezondheid of een rendabeler openbaar vervoer in rekening worden gebracht. Bijkomende analyses zouden dus de hoofconclusie van de studie alleen maar versterken: hoe verspreider de bebouwing, hoe hoger de maatschappelijke kosten. De vaststelling dat we per jaar een miljard of meer aan maatschappelijke kosten

kunnen besparen door zorgvuldiger om te springen met onze ruimte is onweerlegbaar.

Het is dus in het belang van iedere burger en (lokale) overheid om in te zetten op selectieve kernversterking. Niet elk dorp of gehucht hoeft te groeien of te verdichten, maar elk lokaal bestuur staat wel voor een transformatieopgave: open ruimte maximaal vrijwaren en versterken en nieuwe ontwikkelingen verweven binnen goed gelegen kernen of economische polen.

Grotere schaal niet noodzakelijk efficiënter

In het vorige nummer van *Lokaal* vergeleken Katleen Van den Broeck en Sien Winters de kosten van de verschillende systemen sociale huisvesting voor de overheid. Nu richten ze hun aandacht op een andere kwestie: bestaat er een ideaal aantal woningen om efficiënt te kunnen werken?

Het beleid stuurt aan op schaalvergroting van zowel sociale huisvestingsmaatschappijen als sociale verhuurkantoren. Met schaal wordt dan het aantal woningen in beheer bedoeld. Het lijkt ook logisch

dat er een minimum bestaat om een woonorganisatie efficiënt te kunnen beheren. Maar waar dat dan ligt en of groeien ook in alle opzichten beter is, werd in Vlaanderen nog niet onderzocht. Daarom gingen we in een

onderzoek na of grotere sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren efficiënter zijn dan kleinere. Het is wel moeilijk te meten en te beoordelen. Omdat een sociale woonorganisatie meerdere doelstellin-

De relatieve efficiëntie van een sociale huisvestingsmaatschappij daalt naarmate de schaal toeneemt.

DANIEL GEERBERTS

gen nastreeft, moet je dus ook natrekken of die allemaal op een efficiënte manier behaald worden: het aanbod, de betaalbaarheid van de woningen, de kwaliteit, het bereiken van de doelgroep, de begeleiding van huurders en kandidaat-huurders.

Vooraf dit: gelijkaardig onderzoek in het Verenigd Koninkrijk en Nederland heeft geen rechtstreeks verband aangetoond tussen schaal en efficiëntie. In het VK blijkt dat voor verschillende diensten een andere schaal aangewezen lijkt. Kleinere en grotere organisaties hebben ieder hun voor- en nadelen, al moet gezegd dat de schaal van deze organisaties in het VK en Nederland sowieso veel groter is dan in Vlaanderen.

Gebruikte gegevens

De outputs in ons onderzoek zijn de verschillende doelstellingen die de aanbieders nastreven. Voor de doelstelling ‘beschikbaarheid van woningen’ gebruikten we informatie over het aantal gerealiseerde bijkomende

huurwoningen (gemiddeld aantal per jaar over 2012-2016). Voor de doelstellingen ‘kwaliteit’, ‘betaalbaarheid’ en ‘sociaal beleid’, en aanvullend ook voor ‘beschikbaarheid’, gebruikten we voor de socialehuisvestingsmaatschappijen de beoordelingen van de visitatiecommissie. Voor de sociale verhuurkantoren konden we alleen efficiëntie van de beschikbaarheid analyseren, omdat we voor de andere woondoelstellingen niet over gegevens beschikten.

De inputs zijn de kosten die nodig zijn om de verschillende doelstellingen te realiseren. Als input namen we telkens de som van de werkings- en de onderhoudskosten. Dat deze niet konden worden opgesplitst naar werking en onderhoud of naar doelstelling, was een tekortkoming in onze beschikbare data.

Groter is niet altijd beter

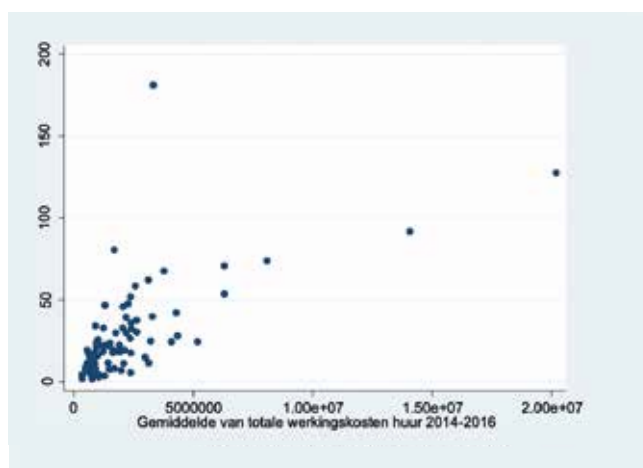
We bestudeerden het effect van de schaal op de efficiëntie in twee stappen. In een eerste stap berekenden we de re-

latieve efficiëntie van alle organisaties. Hiervoor zetten we eerst de outputs af tegen de inputs. Grof geschetst neemt de denkbeeldige curve die de ‘bovenkant’ vormt van de puntenwolk voor het realiseren van bijkomende huurwoningen, de typische vorm van een productiecurve aan (figuur 1): eerst snel en daarna minder snel stijgend. Organisaties op deze curve zijn efficiënt. Organisaties die eronder zitten, kunnen met dezelfde inputs minder output realiseren en zijn dus minder efficiënt. Indien er zich organisaties boven de curve bevinden, zijn deze superefficiënt. Op basis van de besproken gegevens berekenden we de relatieve efficiëntiegraden, waarbij de efficiënte organisaties een waarde 1 krijgen en de minder efficiënte een waarde lager dan 1. Deze waarde geeft dan aan welk percentage van de output van de efficiënte organisatie de minder efficiënte slechts realiseert bij dezelfde input.

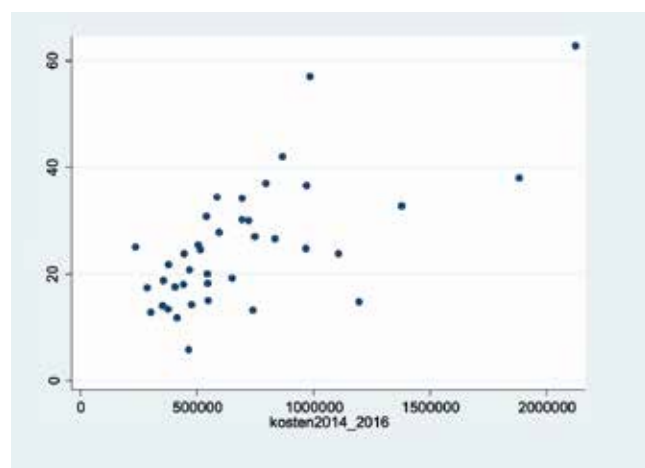
Als voorbeeld tonen we de relatieve efficiëntiegraden voor het realiseren van

Figuur 1 Verband tussen totale werkings- en onderhoudskosten en realisatie bijkomende woningen (jaarlijks gemiddelde 2012-2016)

A. socialehuisvestingsmaatschappij: aantal gerealiseerde woningen

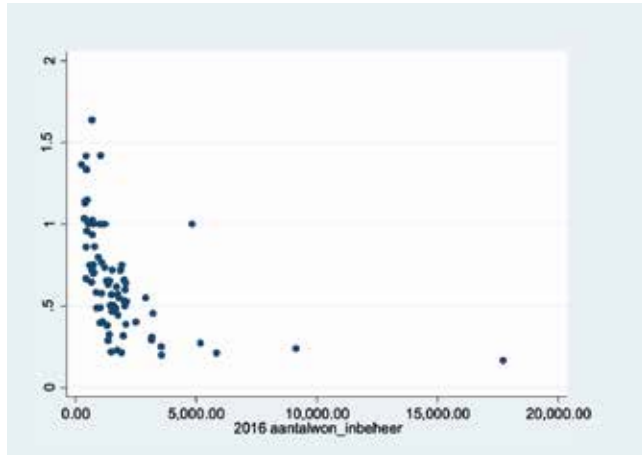
B. sociaal verhuurkantoor: aantal nieuw in beheer genomen woningen

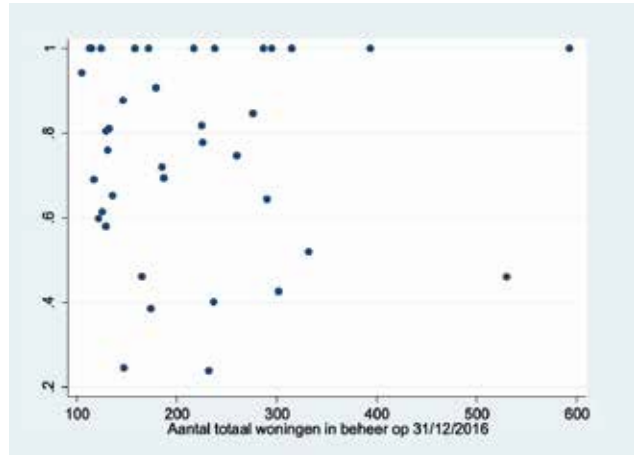
Bron: Van den Broeck & Winters, 2018

Figuur 2 Efficiëntiegraden in het realiseren van bijkomende woningen, volgens grootte van de sociale woonorganisatie

A. socialehuisvestingsmaatschappij

B. sociaal verhuurkantoor

Bron: Van den Broeck & Winters, 2018

bijkomende woningen (figuur 2). We kunnen hier al zien dat er voor sociale verhuurkantoren geen verband lijkt te bestaan tussen efficiëntie en schaal, terwijl er voor socialehuisvestingsmaatschappijen zelfs een negatief verband bestaat: de relatieve efficiëntie daalt naarmate de schaal toeneemt.

In een tweede stap onderzochten we de relatie tussen de relatieve efficiëntiegraad en de schaal meer in detail. Omdat verschillende factoren de efficiëntie mee kunnen verklaren, namen we ook andere variabelen op dan de schaal, zoals kenmerken van de huisvestingsmaatschappijen en verhuurkantoren zelf, de omvang en kenmerken van de gebieden waar ze actief zijn, en kenmerken van hun huurders. Maar als we deze factoren lieten meetellen, vonden we steeds een negatief verband tussen de schaal van de socialehuisvestingsmaatschappij en de relatieve efficiëntie. Voor de sociale verhuurkantoren werd ook zo bevestigd dat er geen verband te noteren viel. Dit sluit aan bij conclusies uit Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

Van waar dat negatief schaaleardeffect?

Hoe zou het kunnen komen dat er een negatief verband bestaat tussen de

schaal en de efficiëntie in de onderzochte outputs? Wat de beschikbaarheid van woningen betreft zou het kunnen dat kleinere organisaties hun werkingsgebied beter kennen en nauwere contacten kunnen onderhouden met de lokale besturen of potentiële verkopers, en dat ze daardoor misschien sneller op de hoogte zijn wanneer er gronden beschikbaar komen. Voor kwaliteit kunnen de kleinere socialehuisvestingsmaatschappijen misschien meer maatwerk bieden. Kijken we naar sociaal beleid, dan hebben kleinere socialehuisvestingsmaatschappijen doorgaans een veel kleinere of zelfs geen sociale dienst, maar is de afstand van de medewerkers tot de huurders mogelijk minder groot, waardoor ze dan persoonlijker kunnen werken. Wat bij dit alles ook kan meespelen is een verschil in werkdruk tussen de kleinere en grotere socialehuisvestingsmaatschappijen of het verschil in verloning (de barema's hangen af van de grootte van de socialehuisvestingsmaatschappij). Zo ook kan hogere werkdruk de keerzijde van efficiëntie zijn: kleinere organisaties beschikken misschien over minder personeel om hetzelfde te bereiken. Al deze verklaringen zijn louter hypothetisch, we konden ze niet verder aftoetsen.

Meer mogelijkheden dan groeien?

We willen ook nog vermelden dat efficiëntieverhoging maar één van de mogelijke drijfveren achter schaalvergroting kan zijn. Zo zou men er bijvoorbeeld van kunnen uitgaan dat grotere organisaties een bredere waaier aan diensten kunnen aanbieden of dat ze sterker en professioneler georganiseerd zijn. Deze andere mogelijke effecten hebben we niet onderzocht, maar ze kunnen wel bestaan. Tot slot merken we op dat voor bepaalde domeinen de beoogde effecten van schaalvergroting misschien ook op een andere manier bereikt kunnen worden. Bijvoorbeeld door samen te werken voor bepaalde functies kan daar dan een schaaleardeffect voor behaald worden, terwijl tegelijkertijd de voordelen van kleinere organisaties in andere domeinen bewaard blijven. ■

KATLEEN VAN DEN BROECK EN SIEN WINTERS ZIJN ONDERZOEKERS AAN HET HIVA, ONDERZOEKINSTITUUT VOOR ARBEID EN SAMENLEVING VAN DE KU LEUVEN.

Het onderzoek gebeurde in het kader van het Steunpunt Wonen. Meer details zijn te vinden in dit rapport: Van den Broeck, K., & Winters, S. (2018), *Kosteneffectiviteit en efficiëntie van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren*. Leuven: Steunpunt Wonen, 196 p.

Klacht? Suggestie? Melding?

Een omgevallen boom, overvolle vuilnisbakken, een fietswrek langs de kant van de weg of een losse stoeptegels. Op elk moment van de dag kunnen betrokken inwoners er melding van maken. Via e-mail, online formulieren, social media of telefonisch. Hoe gaat u daar als gemeente of intercommunale mee om?

Eén systeem voor het registreren, monitoren en afhandelen van meldingen in het openbaar domein.

MeldDesk helpt gemeenten, intercommunales, waterschappen en groenbeheerders om eenvoudig en goed het openbaar domein te beheren. Het meldingenmanagementsysteem verkort de doorlooptijden, verbetert de dienstverlening naar burgers en voorkomt (kostbare) fouten.

www.beheervisie.be

Nieuwe regels in de woonzorg

vanaf 1 januari 2020

Het huidige woonzorgdecreet dateert van 2009. De samenleving verandert en zeker in de ouderenzorg zijn er veel nieuwe tendensen en evoluties. Op 15 februari 2019 werd een nieuw woonzorgdecreet goedgekeurd waarvoor de Vlaamse regering net voor de zomer, op 28 juni, de uitvoeringsbesluiten goedkeurde.

Een eerste opvallende nieuwigheid is de structuur. In het decreet van 2009 was een lokaal dienstencentrum nog een thuiszorgvoorziening, in het nieuwe woonzorgdecreet komt het vóór de thuiszorg te staan. Daarnaast verschuiven een aantal woonvormen – dagverzorging, kortverblijf en herstelverblijf – van ouderenzorg naar thuiszorg, omdat ze bijdragen aan het zo lang mogelijk thuis wonen. Voor een aantal woonzorgvoorzieningen zoals sommige lokale dienstencentra, centra voor dagopvang en centra voor dagverzorging volgt er door de uitvoeringsbesluiten nog een belangrijke wijziging. De Raad van State acht het niet te verantwoorden dat bestaande erkende woonzorgvoorzieningen nooit zullen moeten voldoen aan de nieuwe infrastructuurnormen. Om die reden wordt een overgangstermijn van twintig jaar ingebouwd. De bedoelde voorzieningen zullen dus tegen 31 december 2040 moeten voldoen aan de nieuwe infrastructuurnormen.

Financiële en bestuurlijke transparantie

Opvallend is de aandacht voor financiële en bestuurlijke transparantie van de woonzorgsector. Lokale dienstencentra, thuiszorgvoorzieningen en ouderenvoorzieningen worden voor een groot deel gefinancierd met publieke middelen. Transparantie over wie de middelen beheert, en of dit op een effectieve en efficiënte manier gebeurt, is dan ook belangrijk. Wie woonzorg organiseert, moet daarom onder meer een administratief basisdossier weerbaarheid bijhouden, een code voor goed bestuur opmaken en de overheid op de hoogte brengen van belangrijke strategische beslissingen. Deze maatregelen houden rekening met de informatie die vandaag al verzameld wordt in het kader van andere wettelijke en reglementaire verplichtingen. Voor lokale besturen is dat de informatie in de beheers- en beleidscyclus en de de-

ontologische code van het bestuur. De erkende voorzieningen krijgen tot 31 mei 2021 de tijd om dit administratief basisdossier op te maken.

Het belang van de buurt

De lokale dienstencentra lijken de grootste verandering te ondergaan. Maar is deze verandering wel zo groot? Lokale dienstencentra zijn al jaren voorloper van het buurtgericht werken en van het versterken van de sociale cohesie. De nieuwe uitvoeringsbesluiten bevestigen hun werking, en het accent verschuift van kwantiteit naar kwaliteit.

Zo verdwijnt het aantal te behalen activiteiten, net zoals de verplichte algemene dagelijkse levensverrichtingen, de zogenaamde ADL-activiteiten zoals kapsalon, voetverzorging of bad. Lokale dienstencentra moeten voortaan op basis van een buurtanalyse een

Lokale dienstencentra zijn al jaren voorloper van het buurtgericht werken en van het versterken van de sociale cohesie. De nieuwe uitvoeringsbesluiten bevestigen hun werking, en het accent verschuift van kwantiteit naar kwaliteit.

meerjarenplan uitwerken. Dit meerjarenplan omschrijft hun acties voor de volgende jaren, waardoor ze hun activiteiten dus perfect kunnen afstemmen op de buurt waarin ze werken, én ze mee kunnen groeien met de evolutie in de buurt.

De kern van de lokale dienstencentra anno 2020 zal liggen op buurtgerichte zorg, sterkere sociale cohesie en toegankelijke zorg en ondersteuning in de buurt. Dit betekent dat de centrumleider nog meer outreachend moet werken. Hoewel het Vlaamse beleid de lokale dienstencentra regel-

matig in de kijker zet en er veel taken aan toewijst, vergeet het ze wel bij de uitbreiding van subsidies. Nochtans ijvert de VVSG hier al lang voor. Wanneer Vlaanderen verwacht dat lokale dienstencentra al die taken binnen de buurtgerichte zorg uitvoeren, dan is het noodzakelijk hier de nodige subsidies tegenover te stellen.

Enter dienst gezinszorg, exit aanvullende thuiszorg en diensten logistieke hulp

Het woonzorgdecreet kiest voor een geïntegreerd aanbod gezinszorg. Aanvullende thuiszorg zoals schoonmaakhulp, oppas- en karweihulp wordt volledig de taak van de erkende diensten voor gezinszorg. Zo'n dienst bepaalt, in overleg met de gebruiker en op basis van de zorg- en ondersteuningsdoelstellingen, of een verzorgende dan wel een logistieke medewerker het meest geschikt is voor de dienstverlening.

Zorg op maat en voldoende flexibiliteit in de personeelsinzet, zijn daarbij richtinggevend.

De huidige erkende diensten voor logistieke hulp krijgen tot 31 december 2022 de tijd om een samenwerkingsovereenkomst te sluiten met een erkende dienst voor gezinszorg. Door deze samenwerkingsovereenkomst kan de gebruiker vanuit de dienst voor logistieke hulp zijn persoonsvolgende financiering aanwenden voor bijvoorbeeld schoonmaakhulp. De samenwerking houdt in dat de maatschappelijk werkers van de dienst voor gezinszorg

Aanvullende thuiszorg zoals schoonmaakhulp, oppas- en karwei-hulp wordt volledig de taak van de erkende diensten voor gezinszorg.

STEFAN DEWICKE

het sociale onderzoek verrichten. De dienst voor gezinszorg vordert de gebruikersbijdrage. Reguliere OCMW-schoonmaakdiensten die niet verbonden zijn aan een erkende dienst voor gezinszorg, kregen tot 31 december 2018 de tijd om een erkenning als dienst voor logistieke hulp aan te vragen. Ze hebben dus nog drie jaar de tijd om samenwerking te zoeken met een erkende dienst voor gezinszorg. Waar vroeger de gezinszorg een een-op-een-relatie was, breidt de hulpverlening vanaf 2020 uit naar collectieve gezinszorg. Dit betekent dat gezinszorg voor meerdere gebruikers gelijktijdig kan, en niet per se gebonden is aan het thuismilieu. Zo speelt de gezinszorg in op nieuwe woonvormen, zoals co-housing en kleinschalig wonen voor personen met een handicap. Het aanbod van collectieve dagopvang, vandaag gekend als de CADO of dagverzorging conform artikel 51, behoort hier ook toe.

Drie types van kortverblijf

Voor de centra voor dagverzorging zitten de belangrijkste verschillen in de doelgroep en de omkadering. De nadruk ligt sterker op de gebruikers met zwaardere zorg- en ondersteuningsbehoeften, en op het multidisciplinair personeelskader met verpleegkundige, zorgkundige en pa-

ramedische medewerkers. De VVSG dringt erop aan dat de Vlaamse regering deze meer intensieve vorm van dagverzorging voldoende zal financieren, iets wat vandaag nog lang niet het geval is.

Vanaf 2020 zullen er drie types van kortverblijf bestaan, met verschillende omkadering en voor verschillende doelgroepen. Type 1 is het kortverblijf, respijtzorg voor ouderen met een zorg- en ondersteuningsvraag, dit type komt

overeen met wat we vandaag kennen als een centrum voor kortverblijf. Type 2 richt zich op specifieke meerderjarige doelgroepen, zoals personen met jongdementie, en type 3 op ernstig zieke kinderen en jongeren. Type 1-centra kunnen een bijkomende erkenning als oriënterend kortverblijf krijgen. Tijdens zo'n oriënterend verblijf observeert een multidisciplinair team de gebruiker, het werkt aan een nieuw zorg- en ondersteuningsplan,

en regelt een vloeiende overdracht terug naar huis. In dit kader pleiten we voor voldoende centra die deze opdracht op zich zullen nemen. Onder andere door een verkorting van de ziekenhuisopnames zal deze vorm van oriënterend kortverblijf in de toekomst immers aan belang winnen.

Naar een multifunctioneel woonzorgcentrum

De opdrachten van het woonzorgcentrum blijven grotendeels bij het gekende: zorg en ondersteuning voor ouderen met complexe zorg- en ondersteuningsbehoeften, in een aangepaste omgeving, en dat op permanente basis. Meer dan in het decreet van 2009 zet de nieuwe regelgeving het wonen en leven in het woonzorgcentrum op de voorgrond. Het woonzorgleefplan voor elke bewoner en een doorleefde visie op wonen en leven worden decretaal verankerd.

Een andere belangrijke nieuwigheid is de coördinatiefunctie voor multifunctionele woonzorgcentra. Woonzorgcentra die, zelf of in samenwerking met andere initiatiefnemers, naast hun activiteiten ook een kortverblijf, een dagverzorgingscentrum en/of een groep van assistentiewoningen (min-

Wanneer Vlaanderen verwacht dat lokale dienstencentra alle opgesomde taken binnen de buurtgerichte zorg uitvoeren, dan is het noodzakelijk hier de nodige subsidies tegenover te stellen.

stens twee van deze drie) hebben, kunnen een intern aanspreekpunt aanwinnen. Dat aanspreekpunt geeft onder meer informatie aan de gebruikers, leidt ze naar de juiste zorg en ondersteuning en bewaakt de opname en vlotte doorstroom van informatie tussen woonzorgvormen.

Duidelijkheid

Vanaf 1 januari 2020 zijn een aantal opdrachten voor de groepen van assis-

tentiewoningen explicieter. Het noodoproepsysteem, de crisiszorg en de overbruggingszorg worden decretaal verankerd, dit verhoogt de rechtszekerheid van de gebruikers. Vrije keuze van dienstverlening blijft een leidend principe voor bewoners van assistentiewoningen.

De mogelijkheid om zich aan te melden zonder zich te laten erkennen, is net zoals bij alle andere initiatieven voor woonzorg geschrapt. Dit was immers heel verwarrend, gebruikers wisten dikwijls niet welke kwaliteitsnormen ze mochten verwachten en of er toezicht was van de Vlaamse Zorginspectie.

‘Door de verplichte erkenning krijgen de gebruikers, maar ook de investeerders, de garantie dat een erkend initiatief beantwoordt aan de kwaliteits-

eisen op het vlak van zorg, veiligheid en infrastructuur. De initiatieven zijn ook onderworpen aan prijscontrole en toezicht door Zorginspectie,’ zegt minister Jo Vandeurzen. Om diezelfde reden beschermt de Vlaamse overheid nu ook de naamgeving van de woonzorgvoorzieningen. Alleen erkende voorzieningen mogen de naamgeving ‘lokaal dienstencentrum’, ‘dienst voor gezinszorg’, ‘assistentiewoning’, of ‘woon-zorgcentrum’, zoals opgenomen in het decreet, nog gebruiken. De regionale dienstencentra, de diensten voor logistieke hulp en de woonzorgnetwerken vinden we in het nieuwe woonzorgdecreet niet meer terug.

Wat vanaf 2020?

Erkende voorzieningen krijgen ruim de tijd om zich te conformeren aan

de nieuwe regelgeving. Voor de lokale dienstencentra vraagt de actualisatie van het woonzorgdecreet een extra inspanning en een nieuwe manier van werken. Daarom zal het VVSG-Netwerk Thuiszorg via de regionale ondersteuningspunten samen met de lokale dienstencentra een traject buurtanalyse lopen.

Bij de uitvoering van de nieuwe regelgeving duiken er veel vragen op. De VVSG staat paraat om ze te verduidelijken en de diensten te ondersteunen en blijft uiteraard streven naar betere financiering. ■

RIKA VERPOORTEN, TINE DE VRIENDT,
ELKE VERLINDEN ZIJN VVSG-STAFMEDEWERKERS
OUDEREN- EN THUISZORG

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeld? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

Rookvrije werkplek, ook bij cliënten: een kwestie van respect

Al verschillende jaren omringt het OCMW van Heusden-Zolder zijn medewerkers met de beste zorgen, ook de zestig verzorgenden en 23 schoonmaaksters die bij 310 gezinnen aan huis komen. Voor dienstverantwoordelijke thuiszorgdiensten Marc Vanpol heeft een werkgever de taak en de plicht om de medewerkers te beschermen tegen alle mogelijke gevaren op de werkplek. 'Tabaksrook hoort daar ook bij.'

'In 2004 hebben we de eerste stappen naar een rookbeleid gezet door onze medewerkers aan te moedigen niet te roken tijdens de werktijd. Stap voor stap en maatregel per maatregel is onze hele organisatie erin geslaagd om een echte ommekeer te maken. Ondertussen is ons rookbeleid uitgewerkt tot een totaal beleid,' zegt Marc Vanpol van het rookvrije OCMW van Heusden-Zolder dat de grenzen verlegt tot op die plaatsen waar schoonmakers, verzorgenden en andere medewerkers van het OCMW komen. 'We vragen onze cliënten om niet te roken in de kamers waar onze medewerker werkt en om de kamers op voorhand goed te verluchten. We laten ook geen rookpauzes toe in de voor- en namiddag.' Die afspraak geldt trouwens ook in het opleidingscentrum. Studenten die er hun zeshonderd uur stage lopen, mogen niet roken tijdens de pauzes.

Tabaksrook is gewoon heel schadelijk

In tabaksrook zitten meer dan vierduizend chemische stoffen. Minstens 250 daarvan zijn schadelijk voor de ge-

zondheid, vijftig zijn kankerverwekkend. Wie tabaksrook inademt, heeft meer kans op hart- en vaatziekten en longkanker. Dat actie nodig is, is duidelijk. 'Het is niet raar om de cliënten te vragen niet te roken als onze medewerkers bij hen aan het werk zijn. Wij vinden dat gewoon logisch.' De rookwetgeving uit 2009 bevat in privéwoningen een uitzondering op het rookverbod. 'Maar het is onze verantwoordelijkheid onze werknemers te beschermen,' zegt Vanpol. De wetgever geeft hem daarin gelijk. De welzijnswet van 1996 is ook voor medewerkers die in privéwoningen werken van toepassing. Dat betekent dat je als werkgever verplicht bent maatregelen te nemen, zodat werknemers beschermd zijn tijdens het werk.

Durf te communiceren

Een roker vragen om in zijn eigen huis niet te roken, dat lijkt niet evident. Maar niets is onmogelijk. Voor Marc Vanpol is communicatie de sleutel. 'Je moet met cliënten communiceren. Alleen zo bereik je iets. Onze verantwoordelijken doen dit tijdens het intakegesprek en de jaarlijkse opvolging. We

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met
#LokaalDNA

overlopen samen de afspraken en kijken of de cliënt die kan naleven. Via onze nieuwsbrieven en andere communicatie herinneren we onze cliënten er regelmatig aan. Maar onze medewerkers die bij mensen thuis werken, krijgen ook een assertiviteitstraining.' Daar stopt het niet. 'Om ons beleid kracht bij te zetten betaalt het OCMW rookstopbegeleiding voor medewerkers.

Doe mee aan het project Jouw huis, mijn werkplek

Het beleid van het OCMW van Heusden-Zolder is geïnspireerd door het project 'Jouw huis, mijn werkplek' van het Vlaams Instituut Gezond Leven. Dit project ondersteunt ondernemingen om hun medewerkers die in privéwoningen werken, te beschermen tegen tabaksrook. Het werd ontwikkeld samen met Kom op tegen Kanker, Federgon, Zorggezind, ABVV, ACV, Vorming DC, de VVSG en de Logo's, met de steun van de Vlaamse overheid.

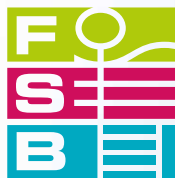
www.jouwhuismijnwerkplek.be: voor alles om zelf zo'n beleid te starten, om cliënten aan te moedigen niet te roken in het bijzijn van medewerkers en om je verantwoordelijken, verzorgenden en basised medewerkers tips te geven om het 'rook alsjeblieft niet in mijn bijzijn'-gesprek aan te gaan.

We staan ver in ons rookbeleid, en daar hebben we hard voor gewerkt. Onze medewerkers weten dat ze bij ons terecht kunnen, als de cliënt in hun bijzijn rookt en dat we hun meldingen altijd serieus nemen en opvolgen. Ze kunnen er altijd openlijk met ons over spreken. Ook met ons personeel communiceren we regelmatig over roken, rookstop en het huidige beleid. Dat deden we bijvoorbeeld nog op 31 mei, de Werelddag zonder tabak.'

Gelukkige medewerkers, gelukkige cliënten

Stoot deze aanpak rokers soms tegen de borst? Marc Vanpol heeft tot nu toe nog geen grote problemen gehad met cliënten. 'We benadrukken dat dit alles rond respect draait. Respect voor de persoon die hen helpt. En door samen te zoeken naar oplossingen kunnen we ook minder enthousiaste cliënten overtuigen. Het is niet alleen goed voor de medewerkers, maar ook voor de cliënten.' ■

DRIES VANDENBEMPT IS STAFMEDEWERKER TABAK BIJ HET VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN

www.fsb-cologne.com

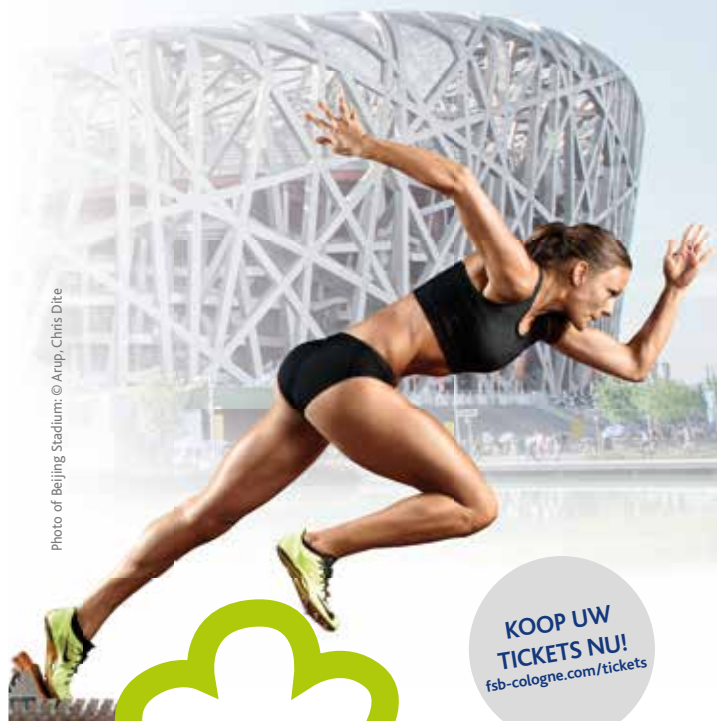

Photo of Beijing Stadium: © Arup, Chris Dite

**KOOP UW
TICKETS NU!**
fsb-cologne.com/tickets

**INTERNATIONALE VAKBEURS
VOOR RECREATIERUIMTES, SPORT-
EN BEWEGINGSMATERIAAL
KEULEN, 05 T/M 8-11-2019**

Koelnmesse
Belgium / Luxembourg
Zilverling 1 / 001
BE - 3020 Herent
Tel. +32 16 90 57 80
Fax +32 16 90 57 89
bezoekers@koelnmesse.be

HET STATUUT VAN DE LOKALE MANDATARIS

door David Vanholsbeeck

Editie 15

Deze pocket is uitgegroeid tot een onmisbare handleiding voor lokale mandatarissen die worstelen met vragen over hun financieel, fiscaal en sociaal statuut. Maar ook leidinggevenden, personeelsdiensten en sociale secretariaten krijgen dagelijks te maken met vragen over bijvoorbeeld presentiegelden, politiek verlof en cumulatiebeperkingen.

Deze publicatie biedt een antwoord op al uw praktische vragen en is aangepast aan de nieuwe regelgeving van het decreet lokaal bestuur.

Auteur: David Vanholsbeeck | ISBN (print): 978-2-509-03522-6 | Formaat: 160 x 240mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

extenso

Deze publicatie is ook beschikbaar in **extenso**,
de nieuwe digitale kennisdatabank
voor lokale besturen

Meer info: extenso@pinakes.be

politeia

Een nieuwe benadering voor de opvang van kinderen

De kinderbegeleiders zorgen samen met de ouders voor een goede kindertijd van elk kind.

Het ouderschap kan een lastige barrière vormen om trainingen te volgen of om te werken. Dit geldt vooral voor gezinnen die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt en die weinig of geen gebruik kunnen maken van kinderopvang. Dankzij het door Europa gefinancierde project PACE kunnen kinderen onder meer terecht in het occasionele kinderdagverblijf Het Lindeke in Turnhout. Dat heeft de Gouden Kinderschoen 2019 in de categorie Ouder gewonnen.

Het Europese grensoverschrijdende project PACE (Providing Access to Childcare and Employment), betaald met middelen van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling, ondersteunt werkzoevende ouders. Vanuit ouderbetrokkenheid in de kinderopvang worden ze aangemoedigd om te leren, zich te ontplooiën als vrijwilliger en de stap naar vast werk te zetten. Hiervoor hebben het kinderdagverblijf Het Lindeke en de dienst Gelijke Kansen-Onderwijs van Turnhout samen partnerschappen gezocht met de VDAB, het OCMW, het Werkervaringsbedrijf, reguliere kinderdagverblijven en Kind en Gezin.

Ouders die in het PACE-project stappen, krijgen in Het Lindeke vaste kinderopvangplaatsen zolang hun traject loopt of totdat het kind naar een reguliere opvang doorstroomt of naar school gaat. Zodra de ouder in het traject stapt, begint de verantwoordelijke van de kinderopvang te zoeken naar een vaste opvangplaats binnen het bestaande aanbod in Turnhout.

Persoonlijk ontwikkelingsplan voor de ouder

Terwijl het kind in de opvang is, coacht een gezinswerker van de dienst Gelijke Kansen-Onderwijs de ouder. Via het brede netwerk onderwijsarbeid kan deze gezinswerker met de ouder bekijken wat er nodig is om in de richting van betaald en duurzaam werk te evolueren. Er wordt een persoonlijk ontwikkelingsplan opgesteld met droom-, maar ook realiteitsfases. Over welke talenten beschikt de ouder? En kunnen die in deze levensfase volledig worden ingezet? Soms is er een tussenstation via vrijwilligerswerk nodig om tot duurzaam en betaald werk te kunnen komen. Een (extra) opleiding is ook niet uitgesloten. Alles gebeurt op maat en tempo van de ouder en diens behoeften.

Sterkere band tussen ouder en kind

Het team van kinderbegeleiders in Het Lindeke ondersteunt de ouders in hun pedagogische opdracht. Daarvoor krijgen zij op hun beurt ondersteuning van de opleiding pedagogie van het jonge kind van de Karel de Grote

Hogeschool. Thema's als communicatie, diversiteit, anderstaligheid of interculturaliteit komen aan bod tijdens de driewekelijkse PACE-teamvergaderingen. De kinderbegeleiders zorgen ervoor dat het kind een goede start krijgt in de opvang en zo kan groeien en doorstromen naar een reguliere kinderdagopvang of naar de kleuterschool. Samen met de ouders zorgen ze zo voor een goede kindertijd voor elk kind dat in de opvang komt.

Ontmoeting creëert verbinding

Dankzij de Europese middelen kan Turnhout vier soorten opvang onder één dak aanbieden: occasioneel kinderdagverblijf Het Lindeke, regulier kinderdagverblijf Slabbers en Co, groepopvang schoolgaande kinderen Gabbers en Co en buurtgerichte groepopvang schoolgaande kinderen Sloebbers. In de gemeenschappelijke ruimte in het gerenoveerde gebouw kunnen ouders elkaar ontmoeten. Deze kamer kan gewoon gebruikt worden voor ontmoeting tussen ouders, maar het kan ook een ruimte zijn voor

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met
#LokaalDNA

vorming, opleiding, ouderactiviteiten, gespreksruimte met de gezinswerker of dienstverlening zoals de kinderopvangzoeker of het lokaal loket kinderopvang. Doordat deze ruimte vrij toegankelijk is, kan er verbinding tussen de ouders ontstaan, zodat ze elkaar kunnen ondersteunen of helpen bij verschillende gezinsvragen.

Toekomst van PACE in Turnhout en in Vlaanderen

Door in te tekenen op dit PACE-project zijn de thema's kinderopvang en

duurzame tewerkstelling onder de aandacht van de lokale politici gekomen. Kinderopvang staat voor de komende zes jaar met stip genoteerd in de agenda van het Turnhoutse bestuur. In het Pioniersgebouw van het stadsvernieuwingsproject Slim Turnhout wordt een nieuwe occasionele kinderopvang gebouwd. Door hier het recept van Het Lindeke toe te passen en via sociale innovatie gezinnen te ondersteunen krijgt PACE een duurzame verankering. Occasionele kinderopvang is van onnoemelijk belang

in de strijd tegen kinderarmoede, weet Turnhout en daarom hoopt de stad de Vlaamse overheid en vooral Kind en Gezin te overtuigen dat occasionele opvang nodig is en voldoende subsidiëring moet krijgen. ■

SOFIE VAN HEST IS COÖRDINATOR KINDEROPVANG TURNHOUT

Schepen Jan Van Otten, T 014 44 33 11,
coördinator kinderopvang Turnhout
Sofie van Hest, T 014 40 96 31

The advertisement features a central illustration of a woman sitting on a bench in a lush green setting, reading a magazine and holding a coffee cup. A path leads from her towards a stylized world map. The map is labeled 'PLANET' and shows various animals and plants. A man in a blue cap is shown harvesting coffee beans in the bottom right corner. The text 'Puro' is written in large green letters at the top, with a coffee bean and leaf next to it. Below it, 'Fairtrade-Coffee saving the rainforest' is written. At the bottom, the text 'PLEASURE' is followed by 'Elk kopje Puro koffie wordt met liefde en ervaring geroost. En dat proef je!' and 'PEOPLE'. The Fairtrade logo is visible in the bottom right corner of the illustration.

PURO®
Fairtrade-Coffee
saving the rainforest

PLANET

PEOPLE

PLEASURE
Elk kopje Puro koffie wordt met
liefde en ervaring geroost.
En dat proef je!

Ontdek hoe jij het verschil maakt op
www.puroimpact.com - 0800 44 0 88

WORLD LAND TRUST

FAIRTRADE®

WIE

Ruth Piñanez Duarte

WAT

Onderwijzeres bij stedelijke Freinetschool De Vlieger in Gent

HOE

Lesgeven is bij uitstek interactie en samenwerken. Ruth Piñanez en haar collega's brengen kinderen leerstof bij, maar willen hen via gesprek en overleg ook leren de blik te verruimen en echte (wereld)burgers te worden. Daarvoor kunnen ze bogen op een netwerk dat veel verder reikt dan de muren van de school: collega's, ouders, ondersteuners en begeleiders, externe contacten, buurt- en vrijwilligersinitiatieven.

HOEVEEL

Geeft les aan 22 kinderen van het derde en vierde leerjaar. Staat acht jaar in het onderwijs, waarvan zeven in deze school.

<https://scholen.stad.gent/basis/freinet-schooldevlieger>

De totale ontwikkeling van het kind voor ogen.

Voor leerkrachten mag interactie al een tweede natuur zijn, het Freinetonderwijs doet daar met zijn basishouding van initiatief, samenwerken en overleg nog een schepje bovenop. Dat het werk van leerkracht ook veel verder gaat dan het contact met de kinderen in de klas, wordt al snel duidelijk, wanneer we praten met juf Ruth Piñanez van stedelijke basisschool De Vlieger in Gent.

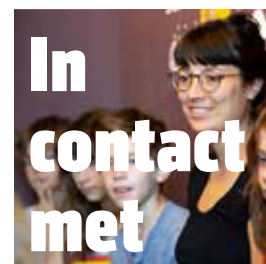
Aspecten van haar werk waarbij ze niet alleen is? Ruth Piñanez lacht even. 'Netwerken en samenwerken gebeurt eigenlijk gewoon voortdurend,' zegt ze. 'Het feit dat je de hele tijd in interactie bent met mensen, zou je zelfs een van de zwaarste elementen van dit werk kunnen noemen. In de eerste plaats zijn er de kinderen, de collega's, de ouders. Dat zijn drie partijen waarmee ik dagelijks in contact ben. Maar als ik er wat langer over nadenk, is er nog veel meer dan dat. Er komen hier bijvoorbeeld ook externe zorgwerkers. Dat zijn geen onderwijzers, wel

therapeuten: vooral logopedisten, soms ook psychologen in geval van emotionele problemen, daarnaast de mensen van het CLB, onderwijzers en therapeuten die leerlingen met leerproblemen begeleiden. We werken ook samen met vrijwilligersinitiatieven zoals Uilenspel en Boek op Bezoek, die schoolondersteuning aan huis bieden bij kleuters en leerlingen in de buurt, en Sportaround, een organisatie die aansluitend op de schooluren toegankelijke sport- en bewegingslessen geeft. Ook voor schooluitstappen hebben we goede contacten opgebouwd, bijvoorbeeld

STEFAN DE WICKERE

Van leerstof naar burgerzin

op de locaties waarnaar we al enkele jaren op boerderijklas trekken. En voor ons leerkrachten is er de pedagogische begeleidingsdienst van de stad. Dat zijn dan eigenlijk ook collega's, ja. Maar op die manier heb ik er wel heel veel.' (lacht)

Wat het werk in de klas aangaat, is het beeld van de leerkracht die lesgeeft terwijl de kinderen stil zitten te luisteren, uiteraard volledig achterhaald. 'De kinderen gaan met elkaar, met mij en zelf aan het werk,' knikt Ruth Piñanez. 'En er zijn veel structurele momenten waarop je verhalen, kennis of leerstof met hen uitwisselt, zoals het dagelijkse kringgesprek met de klas 's morgens. Daarnaast is er voldoende ruimte om sociale en emotionele thema's te bespreken met de kinderen. Dat is heel belangrijk, als leerkracht heb je immers de totale ontwikkeling van het kind voor ogen, niet enkel het product van de leerstof die je overdraagt.' Er zijn ook wel kinderen die zorgen hebben, weet Ruth Piñanez. 'Bij complexe ge-

zinsituaties, andere opvoedingsstijlen of culturele verschillen moet je voortdurend zoeken naar een evenwicht,' legt ze uit. 'Je zou dat problemen of moeilijkheden kunnen noemen, maar voor mij zijn dat uitdagingen die mij drijven. Enkel leerstof overbrengen zou voor mij onvoldoende zijn. Natuurlijk is het niet altijd prettig op verschillende golflengtes te zitten, of vast te stellen dat iets waarvan je weet dat het beter is voor het kind, niet strookt met de gedachtegang van de ouders. Dan is het een opgave om toch een goede middenweg te vinden, waarbij het belang van het kind op de eerste plaats staat.'

Wat geeft Ruth Piñanez het meest voldoening? 'Als ik merk dat kinderen dingen opnemen die verder gaan dan wat nodig of strikt noodzakelijk is,' zegt ze zonder aarzeling. 'Wanneer ik kinderen observeer terwijl ze met elkaar praten, hoor ik vaak mijn eigen woorden terugkeren en dan weet ik: dit is pure overname. Maar soms hebben ze uit de interacties iets meegepikt dat hen verrijkt, dat hun kijk op mensen en op de wereld kan veranderen of verruimen. We hadden daarstraks bijvoorbeeld conflicthantering, het ging over verschillen tussen meisjes en

jongens. Ik legde hun uit dat er mensen zijn die daar zeer nauwkeurige of strikte opvattingen over hebben, en dat het heel belangrijk is dat je daarin een open blik en een open houding aanneemt. Als ik merk dat dat iets losmaakt of teweegbrengt bij hen, als dat hen sterkt op het vlak van verdraagzaamheid, dan ben ik blij.'

'In zulke zaken zit voor mij ook de echte, maatschappelijke uitdaging van onderwijs,' gaat Ruth Piñanez voort, 'en dat is ook de reden waarom ik voor dit werk heb gekozen, al van toen ik me inschreef voor de opleiding leerkracht lager onderwijs, trouwens. Als leerkracht en als school bots je uiteindelijk wel op bepaalde grenzen. Sociaal-culturele problemen kunnen we niet alleen oplossen, al was het maar door een tekort aan middelen. Maar het mooie is dat we dus wel kunnen terugvallen op een goed netwerk, op goede samenwerking: met de ouders, met externen, onze directie natuurlijk ook – en de collega bij wie we allemaal terecht kunnen maar die ik nog niet eens had vernoemd. (lacht) Wat in elk geval belangrijk is, is dat de leerkracht een positieve gedrevenheid heeft!' ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

september

Gent start 17 september

Vijf sleutels om succesvol te veranderen

Maatschappelijke trends zoals digitalisering, de opkomst van burgerinitiatieven, maar ook de bestuurlijke herschikkingen zoals samenwerkingen en fusies dagen de bestuurders en beleidsmedewerkers uit in hun leiderschapskwaliteiten. Vier dagen om theoretische inzichten en instrumenten te verwerven voor je organisatieverandering.
vvsg.be/opleidingen

Brugge 17 september

Hallo, is dit discriminatie?

Wat doe je als een collega een racistische mop vertelt, en wat met racistische opmerkingen op het werk? In deze opleiding leer je discriminatie herkennen, erop reageren en erover praten.
vvsg.be/opleidingen

Tienen start 16 september

Mentoropleiding zorgberoepen

Krijg inzicht in je coachende rol voor leerlingen die een leerwerkplek hebben gevonden in je lokaal bestuur en versterk je competenties nodig voor een goede begeleiding: communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren.
vvsg.be/opleidingen

Brussel 19 september

Masterclass: Lokaal armoedebeleid

Met een beperkte groep burgemeesters en schepenen, met voldoende ervaring of heel veel enthousiasme, ga je aan de slag om praktische instrumenten te vinden en ervaringen uit te wisselen om lokaal de strijd aan te gaan met de armoede.
vvsg.be/opleidingen

Gent 24 september

Infosessie Integriteit bij overheidsopdrachten

De complexiteit van overheidsopdrachten, de omvang van de financiële stromen en de nauwe interactie tussen de publieke en de private sector, maken van overheidsopdrachten een risicogevoelige sector voor integriteitsinbreuken. Een overheidsopdracht blijft mensenwerk en uit gewoonte of onwetenschap handelen mensen niet-integeter. Zich daarvan bewust worden en erover leren communiceren luidt de opdracht.
vvsg.be/opleidingen

oktober

Gent 1 oktober

Leuven 5 november

Kompas subsidies groepsopvang baby's en peuters

Hoe werkt de subsidieregeling? Naast de relevante theoretische informatie krijg je ook toelichting bij enkele praktische hulpmiddelen. We analyseren de betaalbrieven die Kind en Gezin aan de organisatoren bezorgt en staan stil bij de belangrijkste aandachtspunten van de subsidieberekening.
vvsg.be/opleidingen

Gent 3 oktober

Projectmanagement

Met projectmatig werken bereik je binnen een afgesproken termijn en binnen de overeengekomen budgettaire grenzen een vooropgesteld resultaat dat

beantwoordt aan geëxpliciteerde kwaliteitscriteria. Het beheersen en prioriteren van parallelle projecten binnen een organisatie is gekend als programmamanagement.
vvsg.be/opleidingen

Brussel 3 oktober

Masterclass: Smart City

Om inzicht en grip te krijgen op (technologische) innovatie en vernieuwing in je gemeente, richt de VVSG deze masterclass in. Dus als je niet zomaar je data op orde wilt hebben, maar ook de organisatie met data wilt ondersteunen in het belang van de burgers en reële maatschappelijke en lokale uitdagingen, is dit iets voor jou. Hier hoor je hoe collega's aan de slag gaan om reële resultaten te boeken.
vvsg.be/opleidingen

SHUTTERSTOCK

Mechelen 4 oktober

Elk kind een toekomst Lokaal kinderarmoede bestrijden

Elk kind dat in armoede leeft, is er een te veel. Daarom bieden we je tijdens deze dag ideeën aan om met de hele stad of gemeente kinderarmoede te bestrijden. Hoe bereik je meer door samen te werken in je netwerk? Hoe kunnen collega's van andere beleidsdomeinen helpen? Welke concrete acties werken in andere steden en gemeenten?

Dit is een gezamenlijk event van de VVSG en de Koning Boudewijnstichting.
vvsg.be/opleidingen

INLEVERING

PERSONEELSADVERTENTIES 2019

Lokaal 10 (oktobernummer) – 12 september

Lokaal 11 (novembernummer) – 10 oktober

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal**, **VVSG-week**,
op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

vacatures@vvsb.be

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsb.be/vacatures.

Antwerpen 8 oktober

Tieners en beleid

Hoe betrek je tieners beter bij je lokaal beleid? Waar houden zij zich vooral mee bezig? Waar zijn ze het liefst in hun vrije tijd? De afgelopen jaren werkte Kind & Samenleving veel met tieners samen tijdens inspraaktrajecten over vrije tijd, inspraak en publieke ruimte. Het werd een zoektocht naar antwoorden op bovenstaande vragen.

k-s.be/kalender

Amsterdam-Almere 10 en 11 oktober

Studiebezoek Smart City Amsterdam-Almere

We nemen je op sleeptouw door deze twee boeiende steden, leren over hun smartcitybeleid en -ambitie en ondervinden aan den lijve hoe beide duurzaamheid en circulaire economie hoog in het vaandel dragen. We ontdekken welke projecten ze hebben uitgerold om de circulaire economie te versnellen, hoe ze samenwerken binnen een sterk lokaal ecosysteem en hoe zij werk maken van een slimme energieneutrale stad. vvsb.be/opleidingen

Vlaanderen 19 en 20 oktober

Dag van de Trage Weg

Doe mee met een van de activiteiten in je buurt. Ontdek mooie herfstlandschappen, ga op avontuur, verken steegjes in de stad, klink op nieuw opengestelde paadjes of steek zelf de handen uit de mouwen tijdens het campagneweekend Dag van de Trage Weg. www.dagvandetrageweg.be

Gent 22 oktober

Hasselt 7 november

Antwerpen 19 november

Praktijkvorming gemeentewegen

Naar aanleiding van het nieuwe decreet op de gemeentewegen werkt TrageWegen een praktijkgerichte vorming uit over de gevolgen en de mogelijkheden.

www.tragewegen.be/professionals/vorming

03-09-2019

GEMEENTE LAARNE

Omgevingsambtenaar

STAD EEKLO

Diensthooft infrastructuur

04-09-2019

GEMEENTE ROOSDAAL

Deskundige personeel

ZORGVERENIGING MINTUS

Jurist (bestuurssecretaris algemene directie)

05-09-2019

STAD MECHELEN

Diensthooft bouwdienst

06-09-2019

GEMEENTE BOUTERSEM

Omgevingsambtenaar

STAD HALLE

Deskundige projecten strategie en coördinatie

08-09-2019

GEMEENTE GROBBENDONK

- Teamleider ruimte en vergunningen

- Beleidsdeskundige patrimonium/ openbare werken

STAD MECHELEN

- Projectcoördinator mobiliteit

- Projectcoördinator mobiliteit Minder Hinder

09-09-2019

LEIEDAL

Stedenbouwkundig ontwerper

10-09-2019

GEMEENTE HAM

Preventieadviseur

GEMEENTE LAARNE

Hoofdmaatschappelijk werker

STAD EN OCMW DIEST

Diensthooft gebouwen

GEMEENTE BRASSCHAAT

Deskundige patrimonium

12-09-2019

GEMEENTE KORTENBERG

Duurzaamheidsambtenaar

13-09-2019

GEMEENTE RANST

Deskundige klimaat en milieu

GEMEENTE DENDERLEEUEW

Afdelingshooft wonen en ondernemen

15-09-2019

GEMEENTE LIEVEGEM

Deskundige mobiliteit en wegen

GEMEENTE DUFFEL

Coördinator bestuursadministratie en onthaal

STAD NIEUWPOORT

HR-manager

16-09-2019

GEMEENTE DILBEEK

Deskundige openbare ruimte

GEMEENTE LAARNE

Beleidsmedewerker kwaliteitscoördinator

17-09-2019

OPCURA

Deskundige personeelszaken

18-09-2019

GEMEENTE SINT-PIETERS-LEEUEW

- Diensthooft patrimonium en openbare ruimte

- Directeur wzc Zilverlinde

- Expert omgevingsvergunning

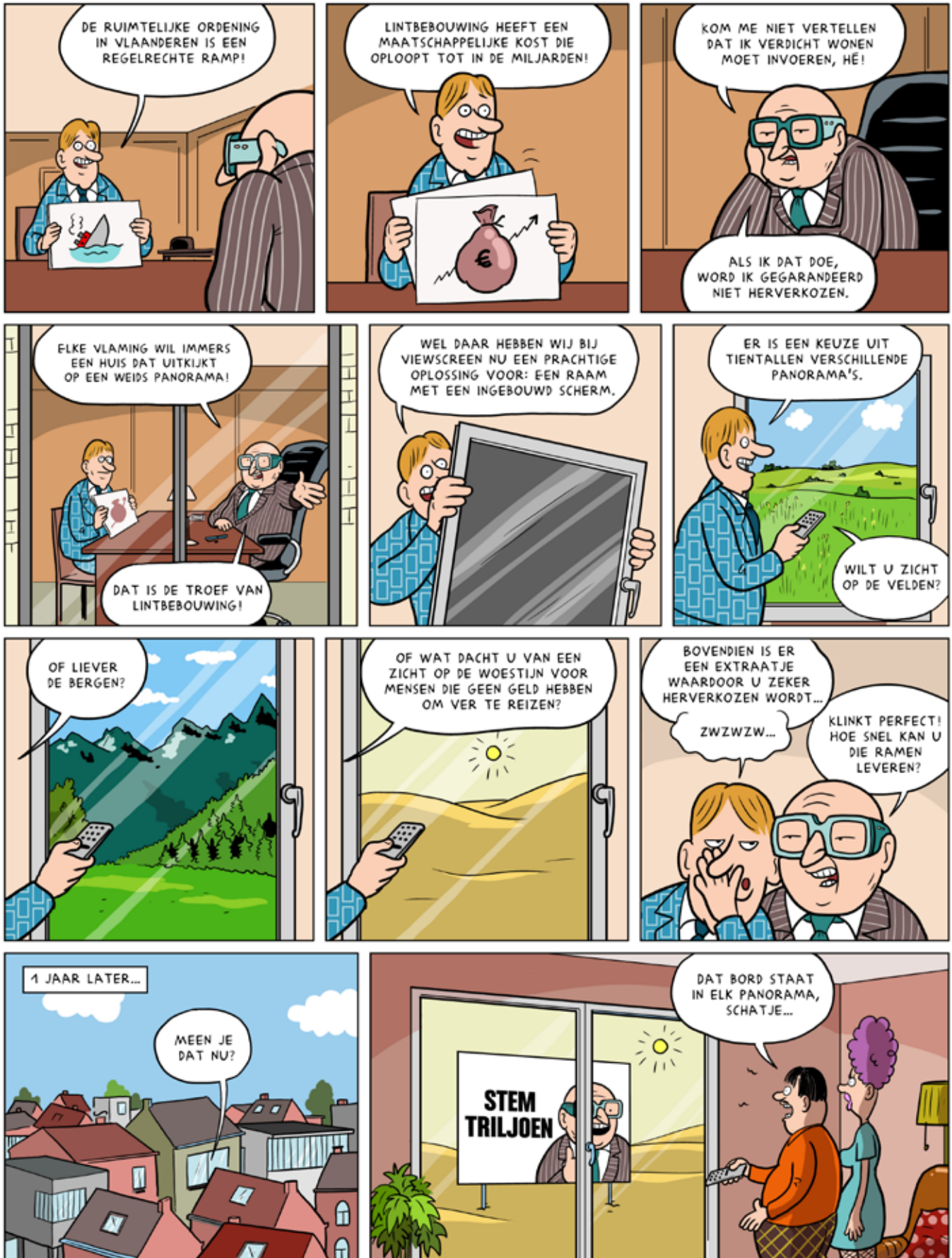
23-09-2019

GEMEENTE LAARNE

- Deskundige omgeving

burgemeester Triljoen

vvsg & politeia
presenteren

BURN-OUT EN LEIDERSCHAP

Vitamines voor zelfzorg en teamzorg

door Sonja Reckers

Als leidinggevende moet u heel wat rollen opnemen en verwachtingen inlossen. U bent de draaischijf van een goede teamwerking. Dat vraagt veel van u. Om sterk leiderschap te kunnen uitoefenen, is het daarom bijzonder belangrijk dat u goed voor zichzelf zorgt. Dat u éérst voor uzelf zorgt om vandaaruit voor uw team te zorgen. Zo krijgen we veerkrachtige leidinggevendenden, veerkrachtige teams en veerkrachtige organisaties.

In deze pocket geven we onderbouwde inzichten over hoe u als leidinggevende aan uw persoonlijke veerkracht kan werken – om vandaaruit tot veerkrachtige teamzorg te komen.

Auteur: Sonja Reckers | ISBN (print): 978-2-509-03350-5 | ISBN (digitaal): 978-2-509-03367-3

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

vvsg

politeia

Online fraude...

het overkomt niet alleen anderen

Online betaalfraude evolueert voortdurend.
Maar liefst 8 organisaties op 10 worden er vandaag mee geconfronteerd.

En voor 10% onder hen, loopt de schade op tot meer dan 100.000 euro. Bij Belfius is uw veiligheid onze absolute prioriteit. Elke dag stellen wij alles in het werk om u een optimale bescherming te bieden. We beveiligen uw transacties en ondersteunen u met talrijke initiatieven zoals een diagnose van uw blootstelling aan fraude, een antifraudesoftware, maar ook een audit van uw beveiligingsystemen of nog een verzekering om uw financiële verliezen als gevolg van een cyberaanval te dekken.

Samen gaan we voor zekerheid bij al uw transacties.

Contacteer uw relatiebeheerder om meer te weten.

 Belfius
Bank & Verzekeringen